Parascovia **SECRIERU-HARBUZARU** Mihaela **MELEGA**

MIT, RITUAL, TRADIȚIE în ARTA CROȘETĂRII și BRODERIEI din BASARABIA

CADRAN

Parascovia **SECRIERU-HARBUZARU** Mihaela **MELEGA**

MIT, RITUAL, TRADIȚIE în ARTA CROȘETĂRII și BRODERIEI din BASARABIA

SUPORT DIDACTIC LA EDUCAȚIA TEHNOLOGICĂ

CADRAN

Chişinău, 2009

ISBN 978-9975-80-268-0.

CZU 37.016.046:746.2/.3

Consultant: **Anişoara Lozovanu**, comuna Lozova, Străşeni.

Reproducerea imaginilor în scopuri comerciale, fără acordul scris al editurii, este interzisă.

Mulţumirile noastre informatorilor **Sanda Luca-Niculăiescu**, **Claudia Vrabie**, **Anişoara Lozovanu**, **Nina Munteanu**, **Aliona Tinică**.

Editor: **Eugenia Mărgineanu**

Redactor: **Mihaela Melega**

Machetare, concepţie grafică şi copertă: **Andrei Ichim**

Scheme grafice: **Elena Rotăraş-Secrieru**

Pe copertă: Prosop de bumbac, deţinător **Sanda Luca-Niculăiescu**.

Colecţia 1: posesor **Parascovia Secrieru-Harbuzaru:** dedic efortul muncii mele multregretaţilor părinţi Alecsandra şi Tudor Harbuzaru.

Colecţia 2: posesor **Mihaela Melega**

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii
Secrieru-Harbuzaru, Parascovia
Mit, ritual, tradiţie în arta croşetării şi broderiei din
Basarabia : Suport didactic la educaţia tehnologică / Parascovia Secrieru-Harbuzaru, Mihaela Melega. – Ch. : "Bons Offices" SRL, Policadran SRL, 2009. – 88 p.
ISBN 978-9975-80-268-0.
CZU 37.016.046:746.2/.3
S 40

© Editura Cadran, 2009
Tel. 21-15-39; 77-52-62

NIȘTE MOTIVE

Ca şi cum am sta cu privirile pe ceea ce ne aminteşte de un trecut, adică de predecesorii noştri: ştim că am moştenit nişte cetăţi (pe care încă nu le-am recuperat de la străini); zărim nişte bisericuţe pitite printre arborii încovoiaţi de mîlul indiferenţei; se aud nişte cîntece de speriat urîtul muncii searbăde în nopţile iernilor morocănoase. Apoi se mai desluşesc nişte semne – SEMNELE SACRE – care, conştient sau inconştient, au fost reînsufleţite, oriunde şi oricînd se ivi prilejul de a lăsa o dîră de lumină, scăpărată de agilitatea mînii, a mînii înnobilate de frămîntul lucrăturii alese: cioplind un lemn de grindă, încrustînd un capac de lădiţă, răsucind fuiorul de cînepă sau de bumbac şi înnodîndu-l în pînză de păianjen ori strecurîndu-l prin ochiurile iţelor...

Adevărul e că aceste semne au rămas şi sunt încă vii. Deşi bătrîne, sunt încă foarte frumoase, fascinante şi pline de înţelesuri. Vor veni specialişti în hermeneutică să descifreze multiplele mesaje şi să le verbalizeze. Pentru că noi am receptat aceste mesaje, fără să le tulburăm misterul ori magia lor primară.

Vechi, aceste semne sacre, unele de peste zece mii de ani, altele poate că nici nu aveau nume atunci, şi cu siguranţă, dacă le aveau, au rămas necunoscute. Se ştia de clepsidră? Se ştia de romb sau de unghiuri îngemănate? Aceste semne atît de vechi – cum de au avut puterea să reziste pînă azi ca să vi le prezentăm dumneavoastră spre luare aminte: iată un capăt de ştergar, ţesut de mîna unei ţărance poate că la lumina opaiţului sau a lămpii de gaz. Astăzi noi le zicem, într-un limbaj savant, motivul clepsidrei, al rombului, al zigzagului sau M răsturnat, care sugerează zborul păsării.

Nividitul, pentru femeile de odinioară, era ca şi elaborarea unui program de calculator astăzi, pentru minţile superşcolite. Dar ele, analfabete, după ce stabileau ornamentul, îl transpuneau în limbajul matematic al iţelor – trei, patru, cinci, opt, chiar pînă în douăzeci şi opt de iţe. Ele ştiau călcatul tălpigilor cum ştim noi acum tabla înmulţirii.

Un cearceaf de haine era ca o garnitură de mobilă, zestre pentru domnişoara bună de măritat, şi la dantelăria lui se migălea două sau trei ierni. Un prosop de cununie era lucrat cu însufleţire, mai mult la lumina sacră a sentimentului decît a opaiţului, căci îşi demon-

stra astfel, cea care lucra, toate calitățile şi abilitățile de viitoare nevastă. Te umflă rîsul şi te cuprinde disperarea cînd vezi, la nunțile pompoase, fițoase şi făloase de azi, perechea cea mai de vază legată cu o panglică de atlas sintetic, pe care e scris cu vopsea: nunul, nuna.

Răsfoiți cel puțin acest album ca să vă convingeți de frumusețea şi profunzimea semnificațiilor unor piese destinate desfăşurării ritualurilor de nuntă.

De altfel, scopul acestei ediții nu este atît tălmăcirile, descrierile semnificațiilor imaginilor (asta o vor face angajații academiilor), cît consemnarea lor, fixarea acestor unități (prin tipar) din ce în ce mai puține, deci şi mai de preț. Cîte dintre acestea, adevărate opere de artă, au ajuns spălătoare pe la vetrele tinerelor gospodine, care nu cumva au pus la icoane, în loc de prosopul de cununie, moştenit de la mama, panglica ceea scrisă cu vopsea... Sau casa dumilorvoastră nu are icoană? Sau icoana casei dumilorvoastră nu are prosop, un prosop care să păstreze de-a lungul timpului taina cununiei, taină care să merite a fi transmisă copiilor şi nepoților…

Şi cum stau cu privirea spre ceea ce-mi răscoleşte nişte taine, văd că nu pot recupera încă cetățile, dar că se rezidesc bisericuțele. Însă mai lîncezesc, în moleşeala indiferenței, sufletele noastre cele hărțuite sau devastate de furtunile sociale.

Unde ne sunt semnele sacre, germenele şi pavăza spiritualității noastre?

Mi se pare că de la un timp cam dispare satisfacția lucrului făcut de propriile mîni, a propriilor idei materializate. Or şi această stare de fapt se cultivă, se educă tot în anii cei fragezi. Poate că ediția de față, care include două colecții de piese textile vechi sau reconstituite, cu însemnele sacre atît de evident persistente, vor servi ca argument măcar unora de a nu lăsa uitării aceste meşteşuguri ce dau continuitate artei populare.

Timpul trece pe neobservate stînd în fața televizorului şi urmărind nişte istorioare banale, doar că nu dă nimic timpului personal din ceea ce ar vorbi urmaşilor de pasiunile, iubirile şi priceperile tale.

M. MELEGA

POMUL VIEȚII

1

1. Pomul vieții cu păsări și ruje. Prosop de ritual, vechi. Restaurat – pînza și broderia, iar dantela finisată de către Parascovia Secrieru-Harbuzaru. Colecția 1.

2. Față de masă, restaurată, pînză în cadril, bumbac, broderia în cruciulițe. Bordura dantelată: Pomul vieții cu păsări și trandafiri. Autor necunoscut. Colecția 1.

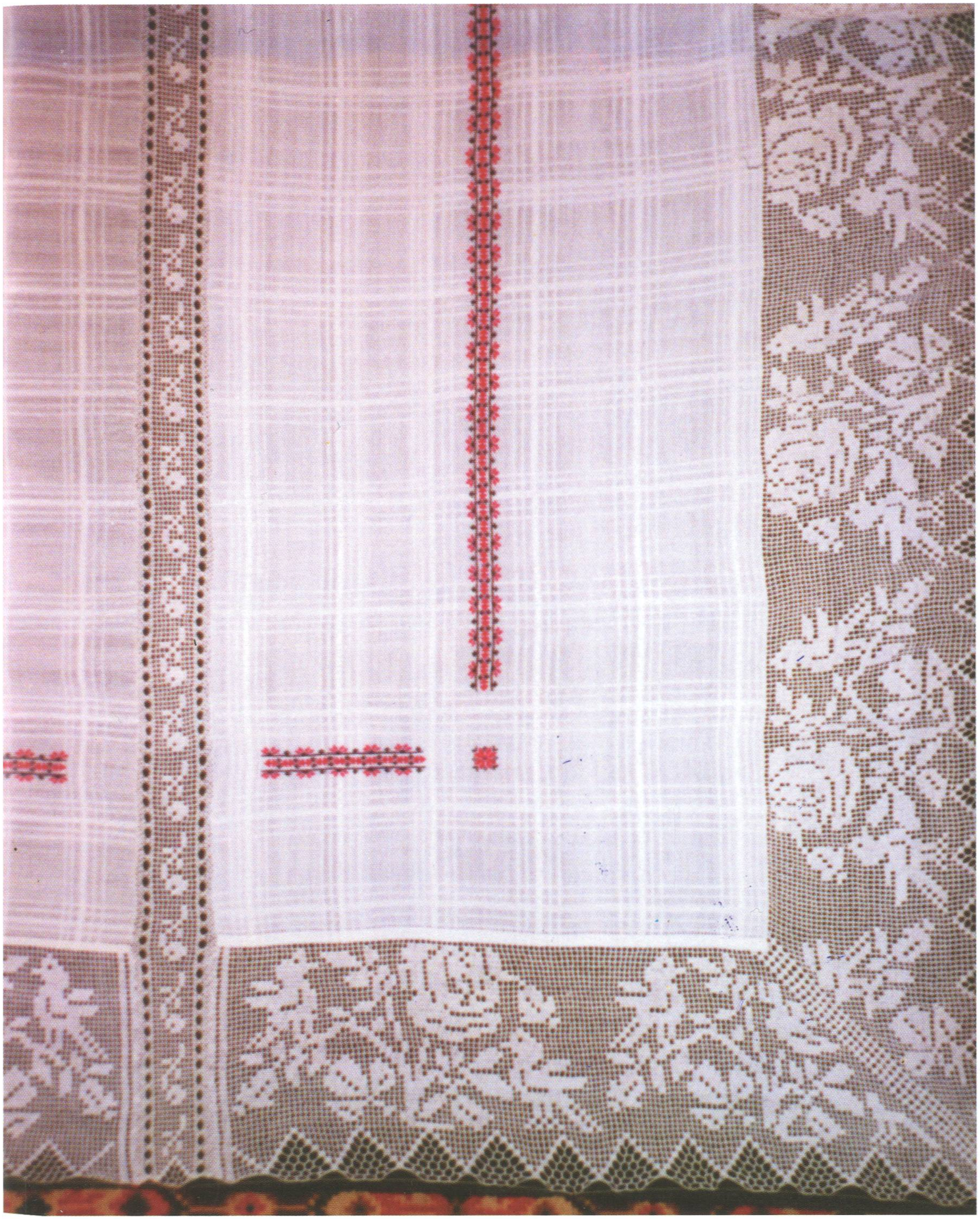

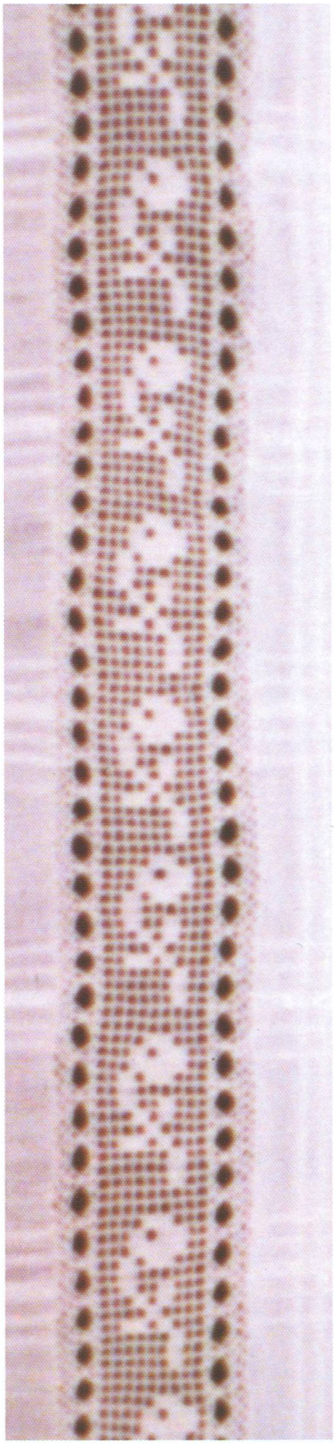

3

3. Prosop la oglinda de perete. Pînza garnisită cu vrîste de calacan. Țesut în 1938 de Alecsandra Harbuzaru, comuna Bujor, Hîncești. Dantela, recentă, reprezintă trunchiul familial – soțul și soția – precum și vlăstarii cu vlăstarii lor. Autor: Parascovia Secrieru-Harbuzaru. Colecția 1.

4. Prosop din bumbac. Ornament: arborele vieții stilizat, variantă cu semnele sacre cocîrlanii. Dantelă din 4 părți. De regulă, acestea se foloseau și ca obrăzare la îngropăminte. Colecția 1.

5. Prosop de ritual, motiv ornamental: arborele vieții. Brodat pe pînză de bumbac, fir subțire. Dantela croșetată în pînză de păianjen. Realizată de Parascovia Secrieru-Harbuzaru la 1952.

4

5

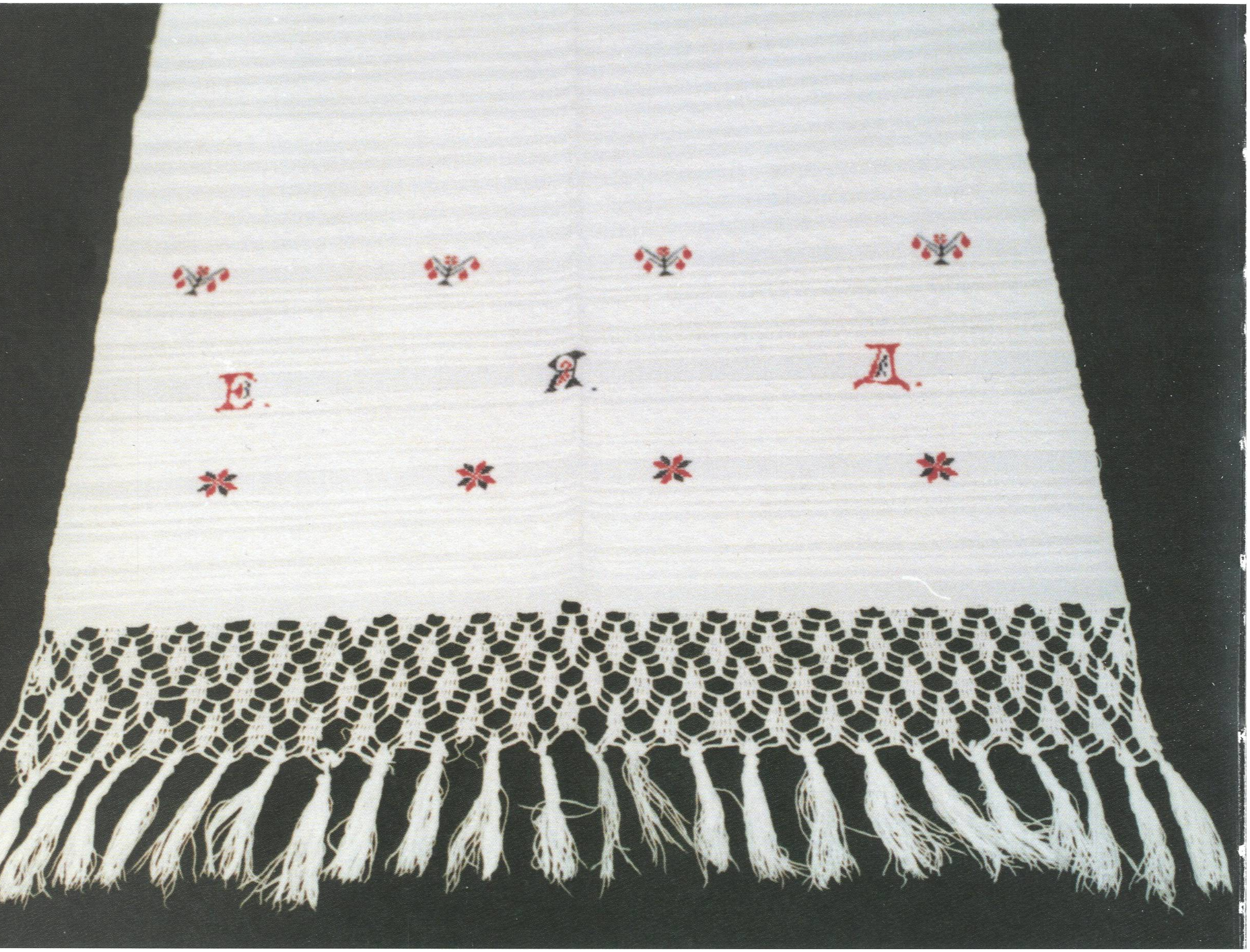

6

6. Prosop de nuntă: pomul vieții cu inițialele miresei (litere chirilice). Țesut bumbac în bumbac, în opt ițe și brodat în cruciulițe, bicrom – roșu cu negru, de către Ecaterina Iacob, comuna Țibulica, Dubăsari la 1886. Colecția 1.

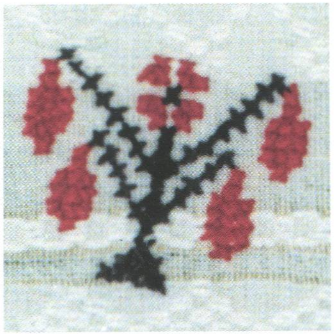

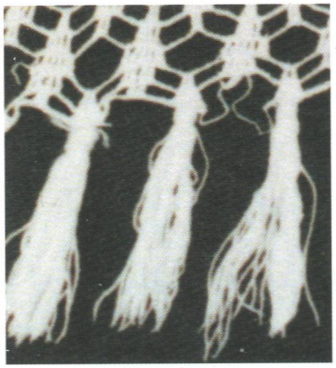

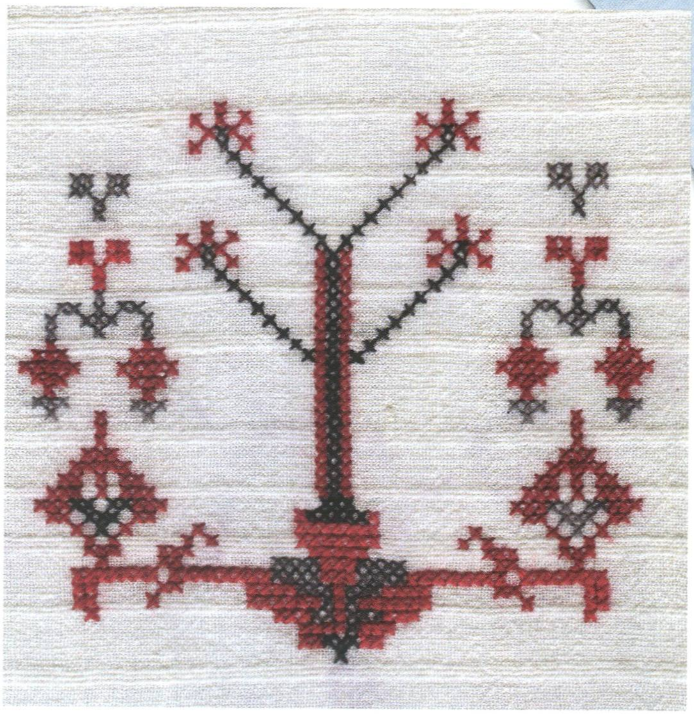

7

7. Pomul vieții, prosop de înmormîntare, dat pe un ram verde, împodobit conform tradiției. Pînză de in vrîstat cu fir alb mai gros. Broderia în cruciulițe, roșu cu negru. Autor necunoscut. Colecția 2.

SPIRITE OCROTITOARE

8

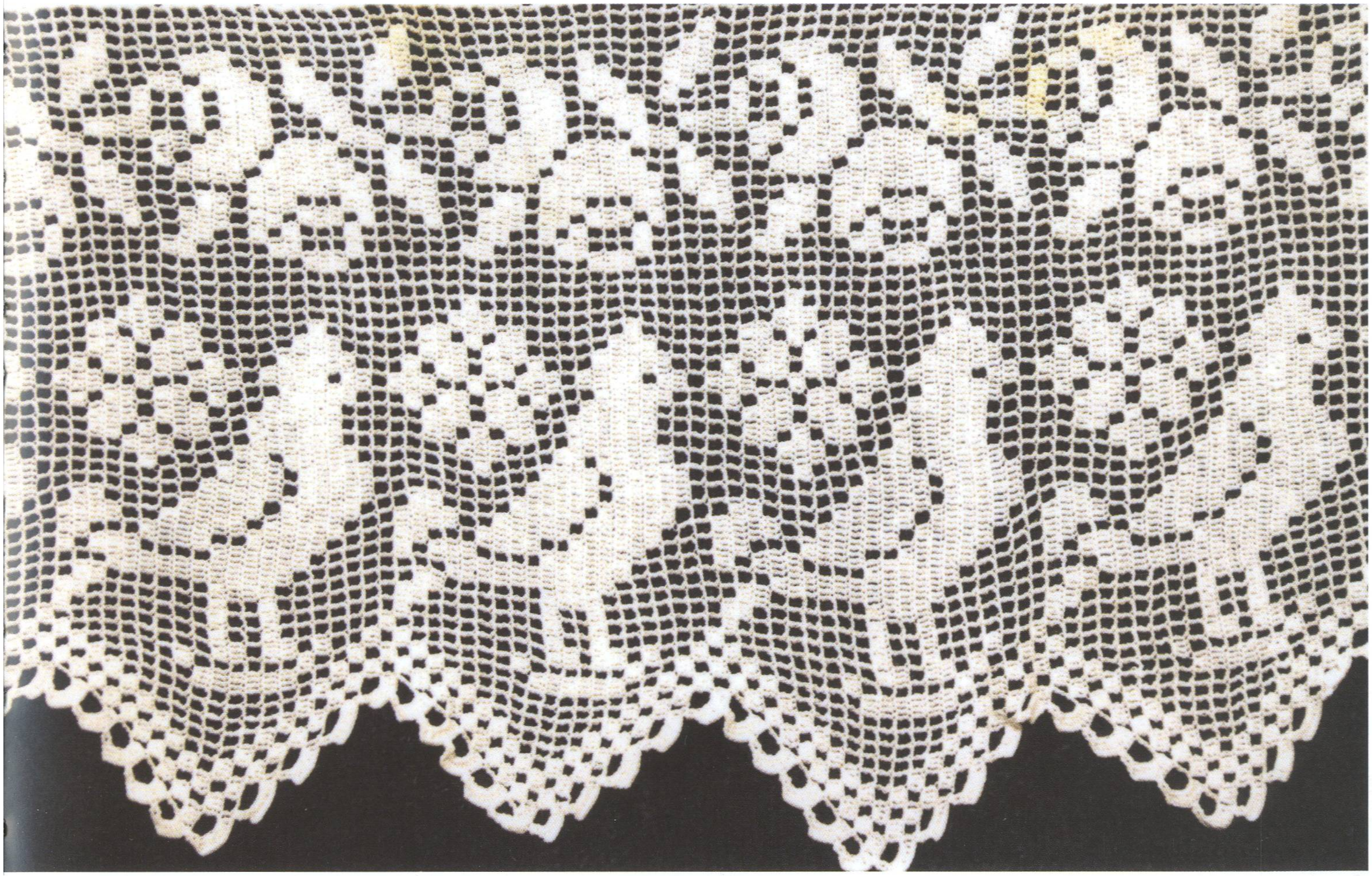

8

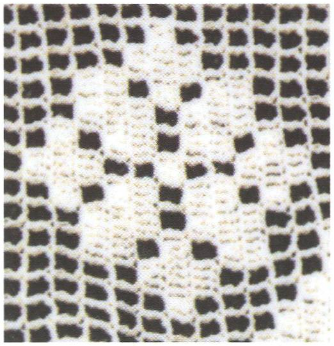

8. Precum neamurile în jurul mesei: turturelele, ocrotitoare ale familiei. Bordură dantelată la fața de masă, pînză de bumbac cadrilată, model reluat după fața de masă a bunicii confecționată pe la 1882. Varianta reluată a fost lucrată de către Valentina Atamaniuc, comuna Ivancea, Orhei. Colecția 2.

Stânga jos: derivat din semnele sacre.

9

9. Prosop de icoană. Pînza țesută din bumbac, vrîstată cu scaune și separate de șase romburi alese. Garnisit cu dantelă din trei părți, motivul ornamental – pasărea ocrotitoare a spiritualității. Colecția 1.

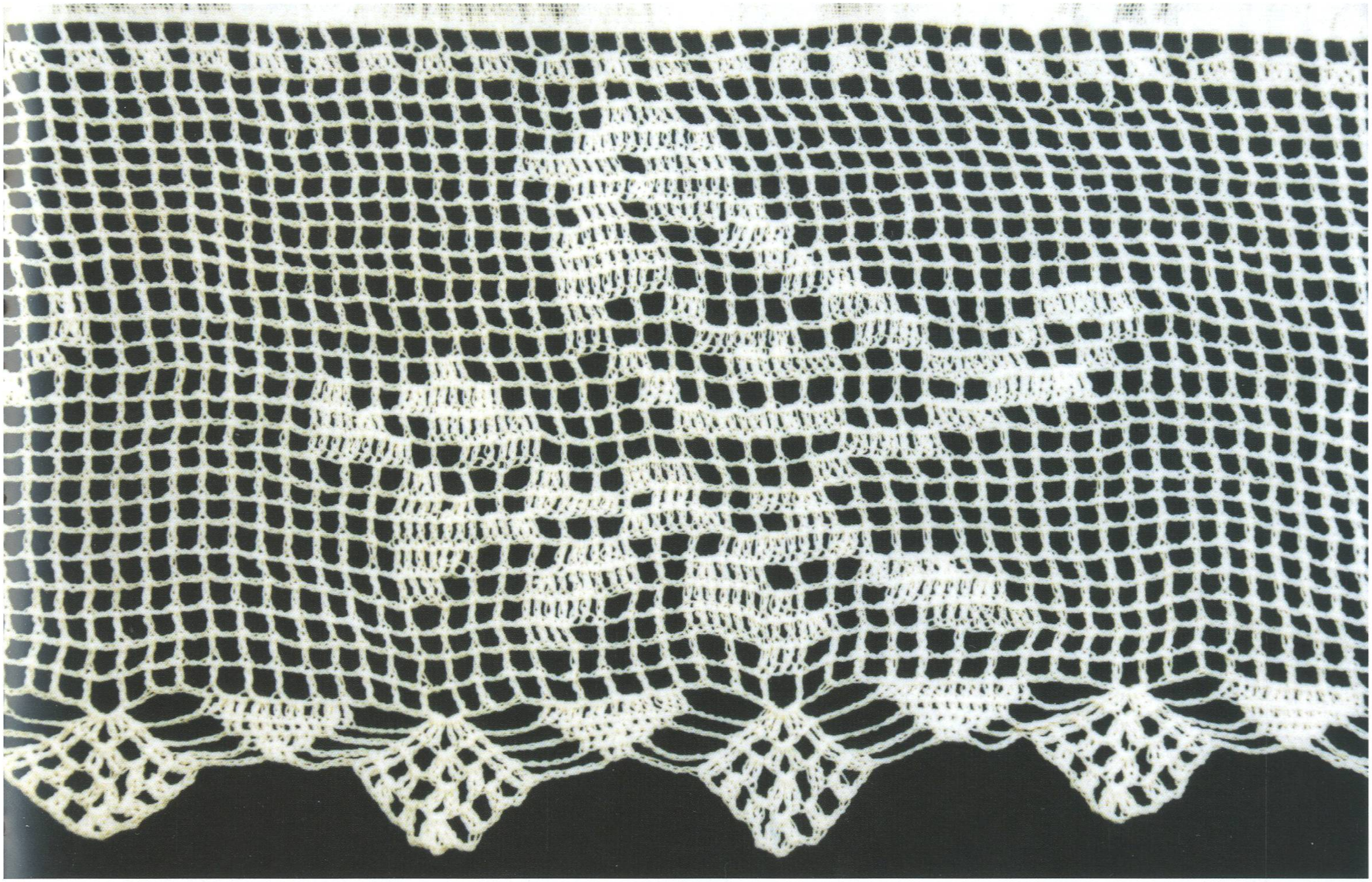

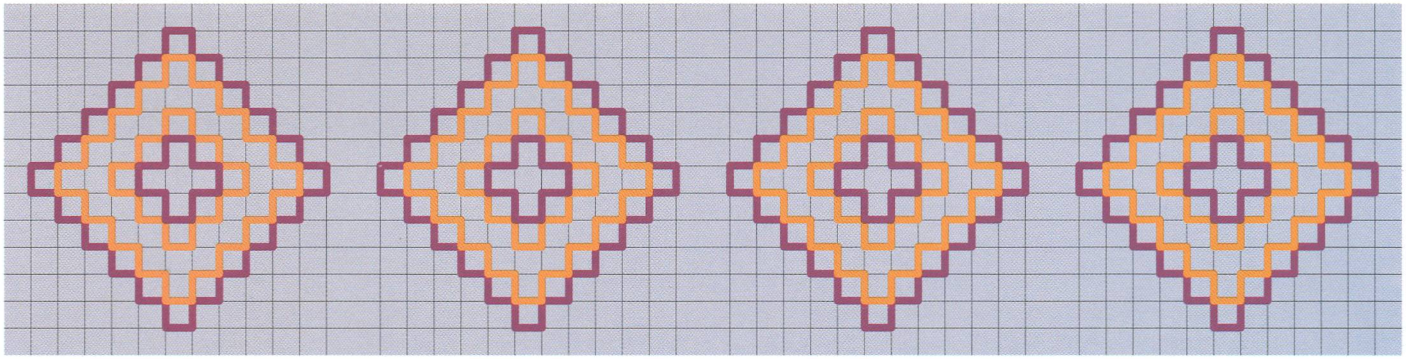

10

10. Prosop de icoană, bumbac în bumbac. Ornament ales, zis "ghinda îngemănată". Garnisit cu dantelă. În ornament – cocoșul ocrotitor – vestitorul de primejdii. A se compara "caracterul" cocoșului din prosopul de icoană (liniștit, atent, grijuliu, veghetor) cu cel din prosopul nunului (imaginea alăturată: zvăpăiat, sigur pe situație, plin de importanță). Colecția 1.

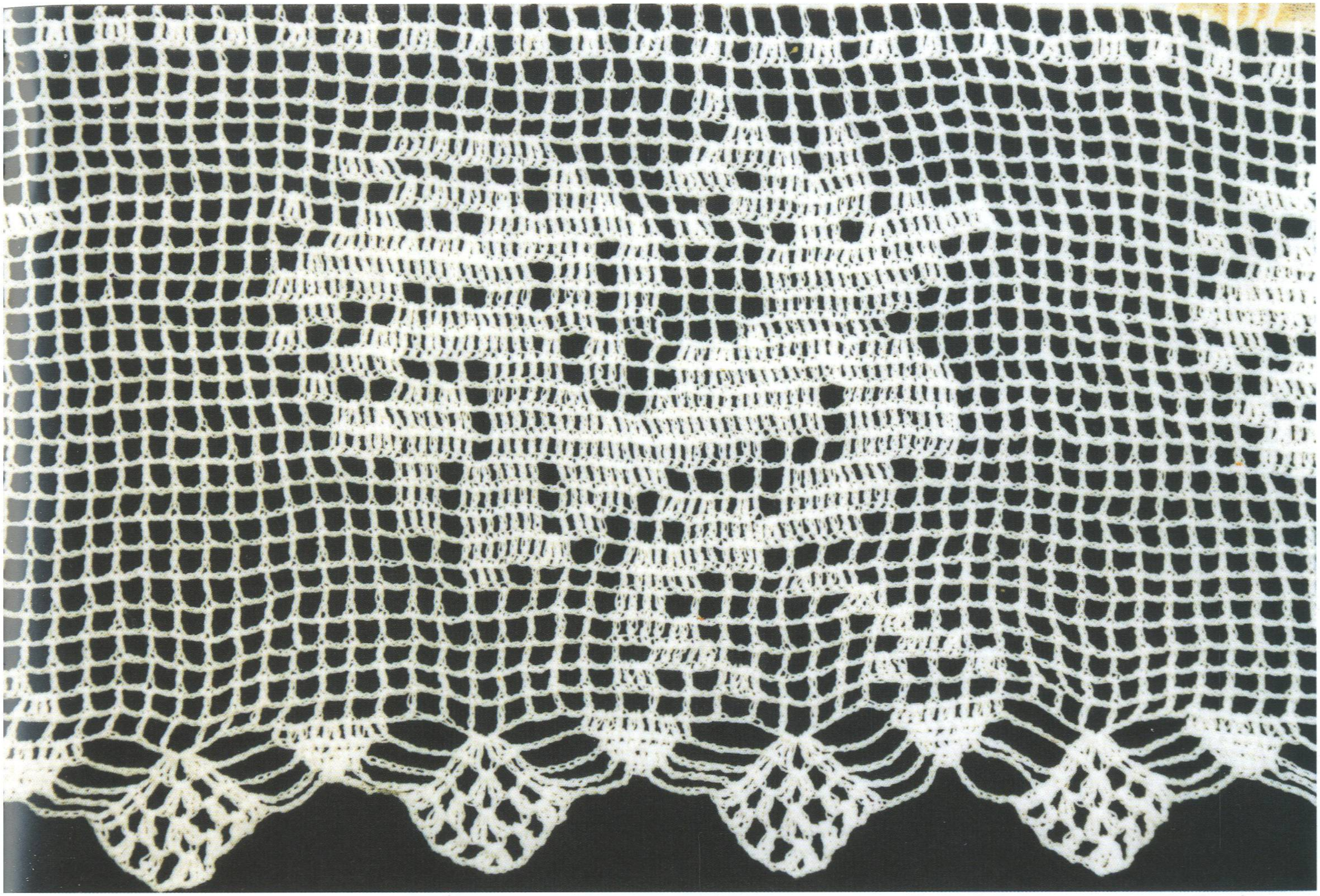

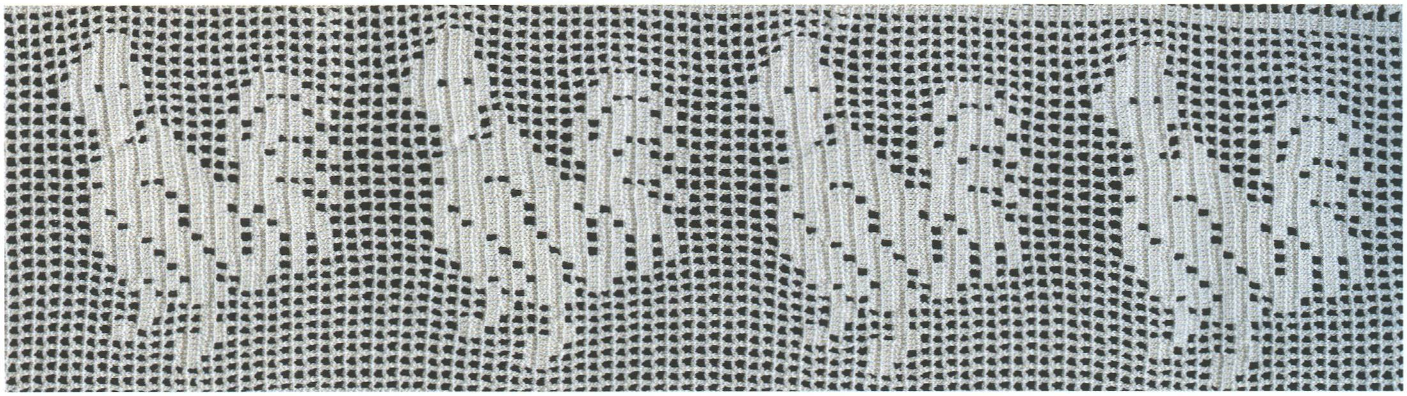

11

11. Prosop ales, rândul de sus: cocoșii, ostașii adevărului și dreptății. Rândul de jos: scările, motiv stilizat. Dantela – coada cocoșului răsfirată. Colecția 1.

12. Prosop de icoană. Pînză de in topit, brodat în urma acului. În desenul broderiei se disting doi hulubi și trei fluturi, spiritele ocrotitoare. Hulubul, care semnifică pogorîrea Duhului Sfînt, cel care instalează liniștea și pacea sufletească, iar fluturii semnifică sufletul nemuritor. Țesut și brodat de Marfa Bărgan pe la 1910, comuna Mînzătești, Ungheni. Colecția 2.

12

13

13. Față de masă veche. Pînză de bumbac, vrîstată în scaune; piesă lăsată moștenire de Domnica Matvei doamnei Ana Ștefan din comuna Bujor, Hîncești. Motivul dantelei redă cîinișorii, paznici ai liniștii și înțelegerii. Colecția 1.

14

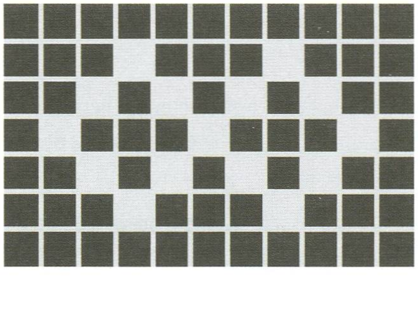

14. Cearşaf la pătucul copilului, vechi de prin 1890. Dantela reprezintă un şir de cîinişori, care stau de gardă să ocrotească liniştea şi odihna pruncului din pătuţ, să nu se lipească de copil bolile şi răul. Piesă descoperită în cadrul unei expediţii la Chilina Corja, comuna Bujor, Hînceşti, în 1992. Colecţia 1.

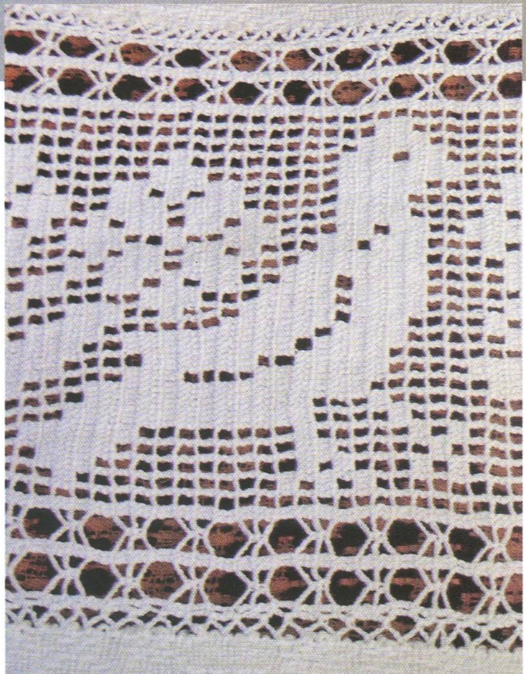

15

15. Turturelele. Față de masă pentru logodnici. Pînză de bumbac în cinci ițe. Deținător Leolea Grapin, comuna Sloveanca, Sîngerei. Rămasă de la soacra ei, care a lucrat-o la 1920. Colecția 2.

A se reține că, într-o perioadă, fețele de masă nu aveau bordură dantelată, ci doar fîșia care încheia cei doi lați la mijloc.

FEȚE DE MASĂ

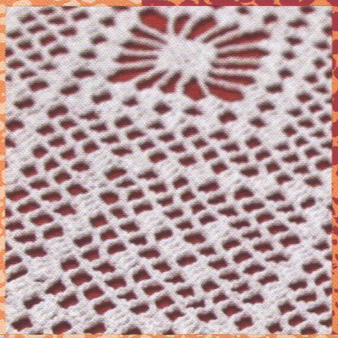

16

16. Față de masă din doi lați, veche de peste 140 de ani. Pînză de bumbac cu firul subțire, supertors. În broderie se disting lesne semnele sacre sub diverse forme. Broderia este lucrată în baza punctelor – bătut pe fir și tighelat cu fir de mătase naturală răsucită. Marginea tivului este realizată în găurică dublă. Dantela de la încheietura laților reproduce motivul păstăii și al stelei în opt colțuri, iar bordura redă „solzișorii". Piesa a fost moștenită de la bunica ei de către Eudochia Sirețeanu din Strășeni. Colecția 1.

Jos: Schema după care se croșetează încheietura laților.

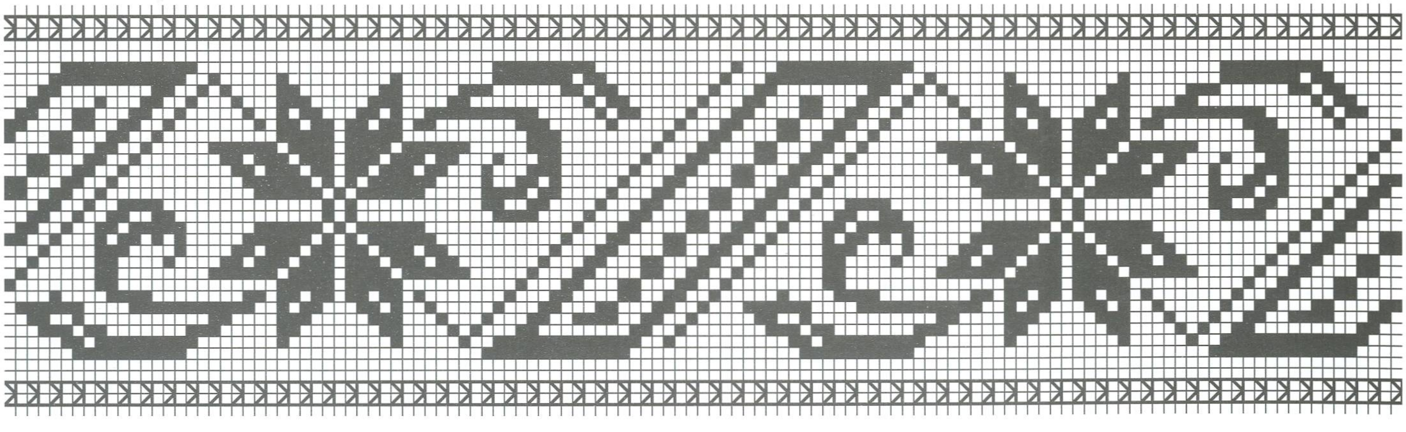

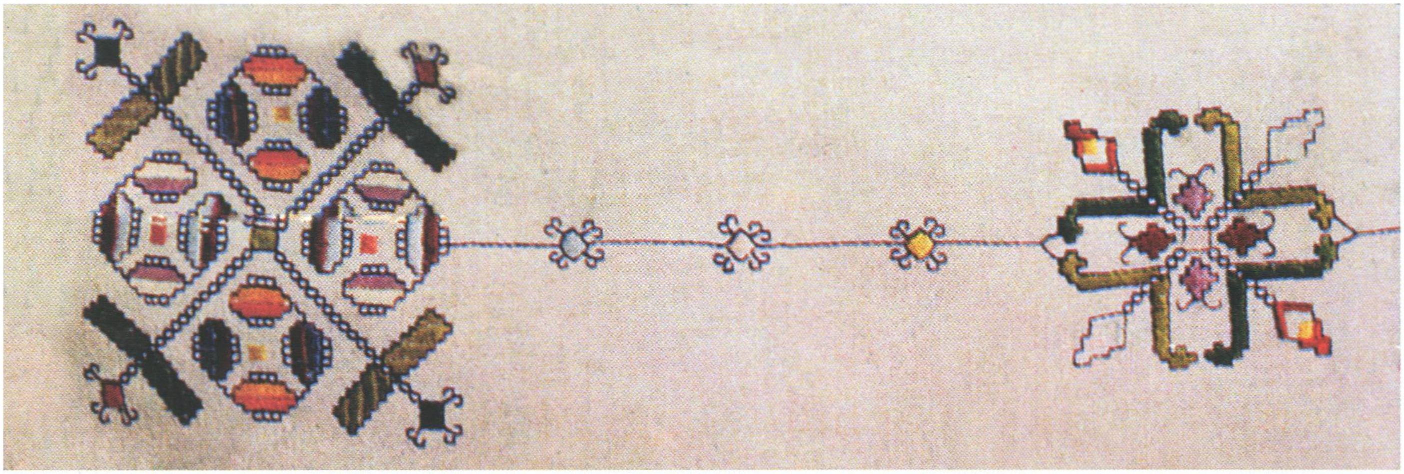

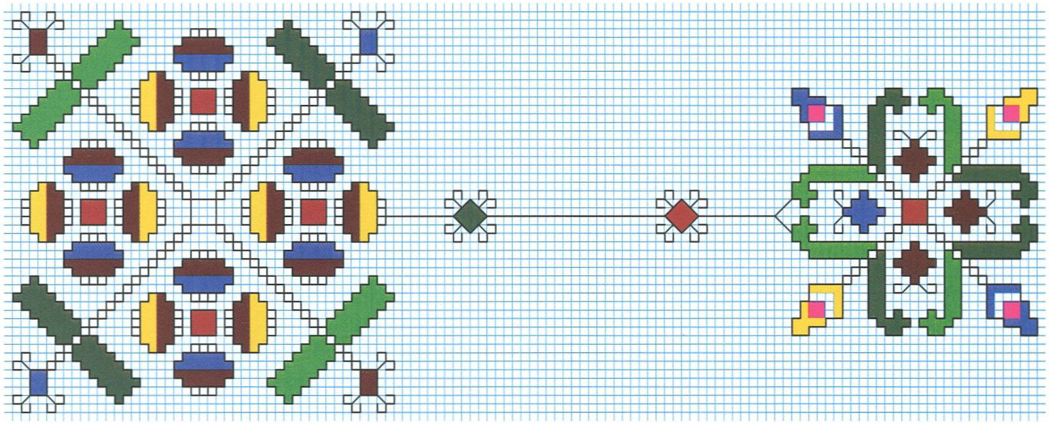

Aici: schema broderiei și schema după care se croșetează „solzișorii" din bordura feței de masă.

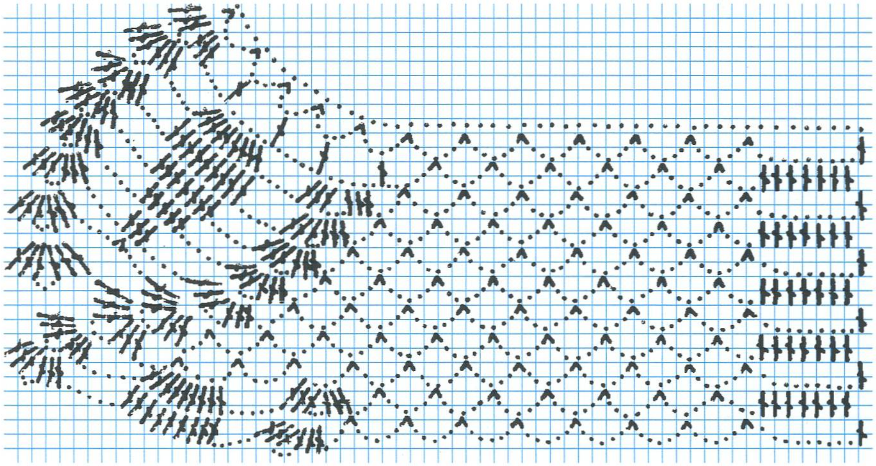

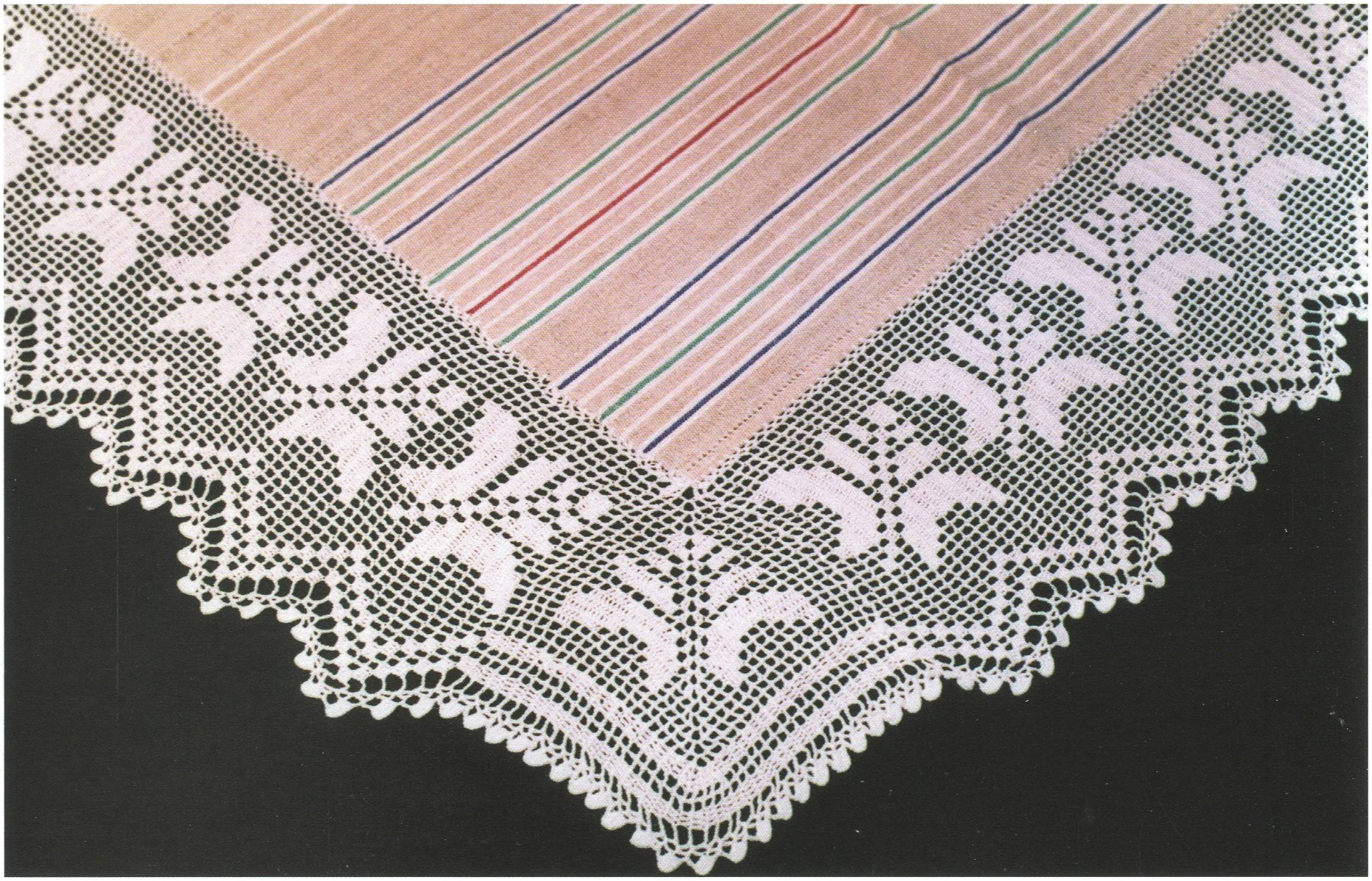

17

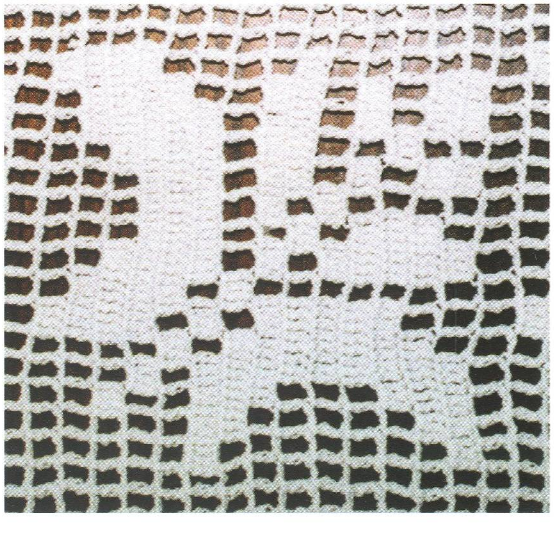

17. Fața de masă tradițională. Urzeala de bumbac subțire, băteala din cînepă, vrîstată în scăunele. Țesută de Alecsandra Harbuzaru din comuna Bujor, Hîncești. Bordura dantelată redă, stilizat, floarea de salcîm.

Actualmente, această piesă se află în colecția de la Muzeul Satului din Sibiu, achiziționată recent de la Parascovia Secrieru-Harbuzaru.

18. Coloanele lui Brîncuși. Față de masă pentru petreceri cu mulți oaspeți, lungă de patru metri. Urzeala de bumbac, beteala de cînepă fină. Dantelă în filigran, coloane în coloane, care închid șirul de păianjeni. Lucrată de Olga Grosu pe cînd era domnișoară în comuna Sofia, Bălți.Colecția 2.

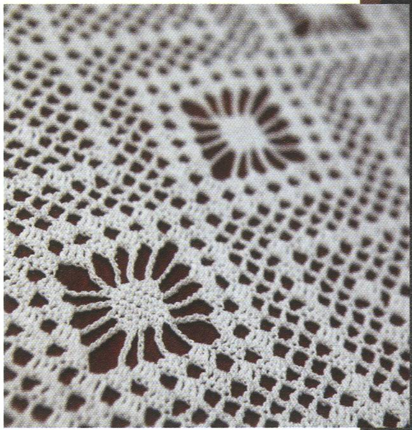

18

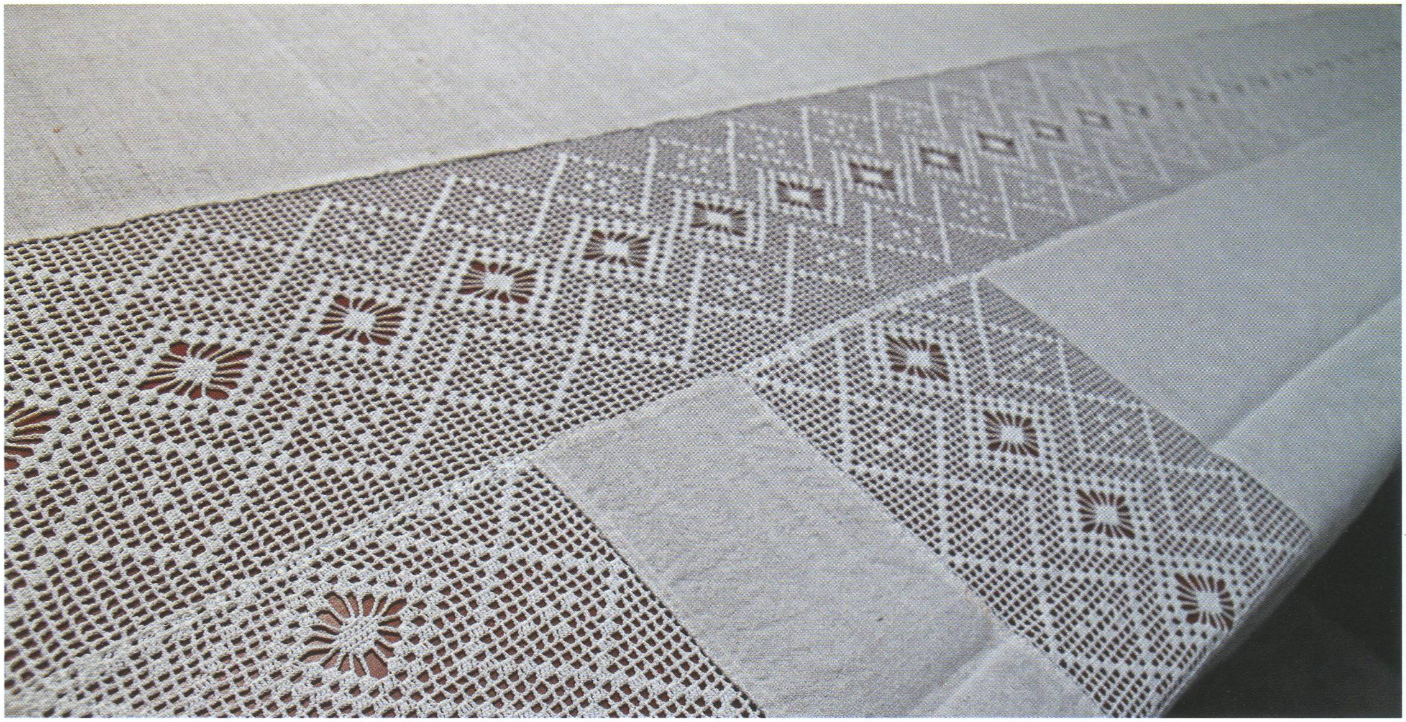

19

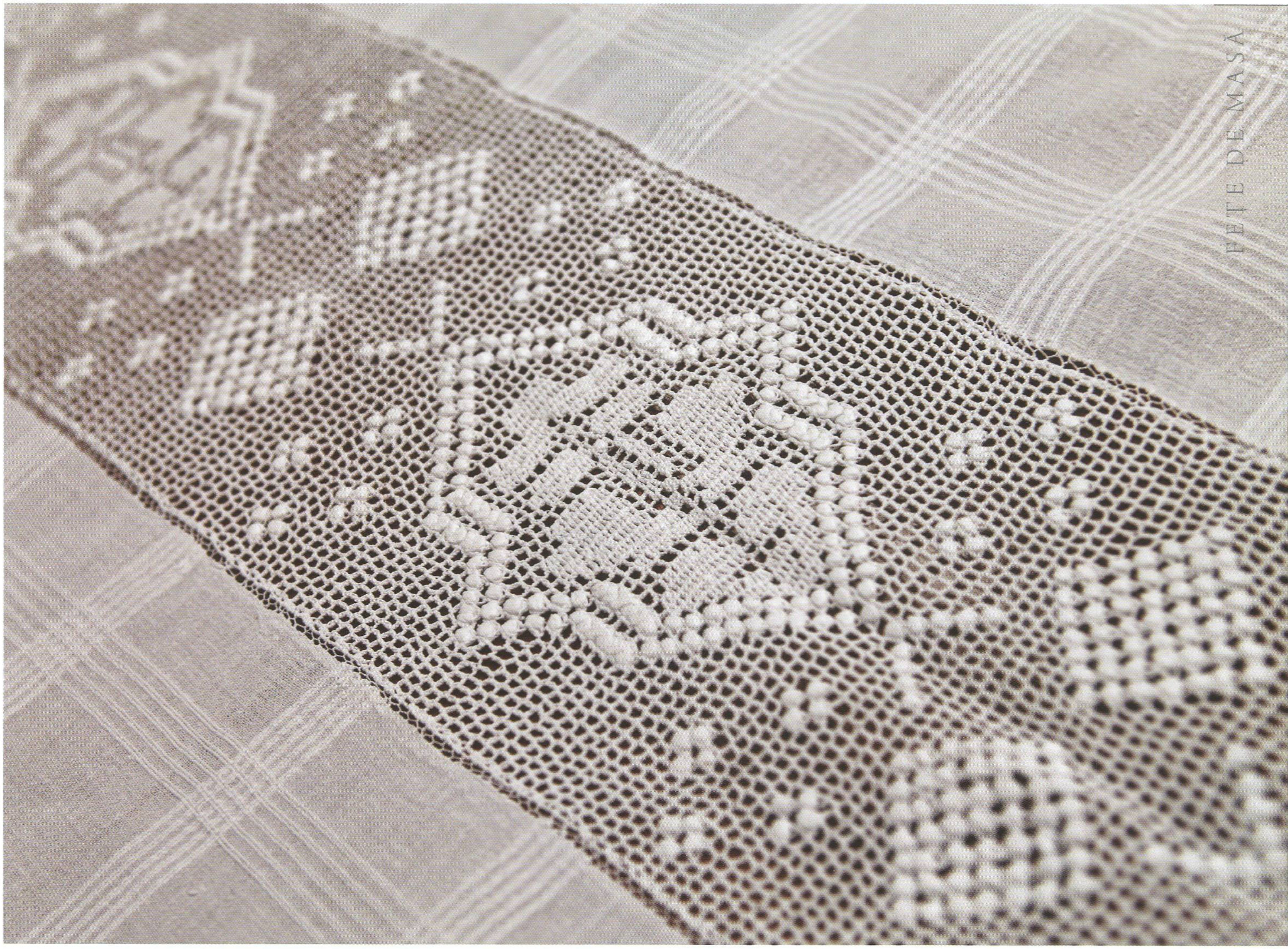

19

19. Față de masă boierească. Pînză din in topit, cadrilată. Încheietura laților, croșetată doi pe doi, motiv ancestral: steaua cu opt colțuri încadrată în romburi. Bordura dantelată, cu franjuri. Se remarcă lucrătura fină. Autor necunoscut. Colecția 2.

20. Fața de masă tradițională. Pînză de bumbac cadrilată. Dantela încheieturii și bordura – ca o spuză de floare de vișin – deosebit de bogată, croșetată de Elena Munteanu la 1982, comuna Ulmu, Ialoveni.

21. Fața de masă, reconstituită după un exemplar vechi, anonim, croșetat din păr de lînă și fir de cînepă. Executor: Elena Rotăraș-Secrieru și Parascovia Secrieru-Harbuzaru. Chișinău, 2009. Colecția 1.

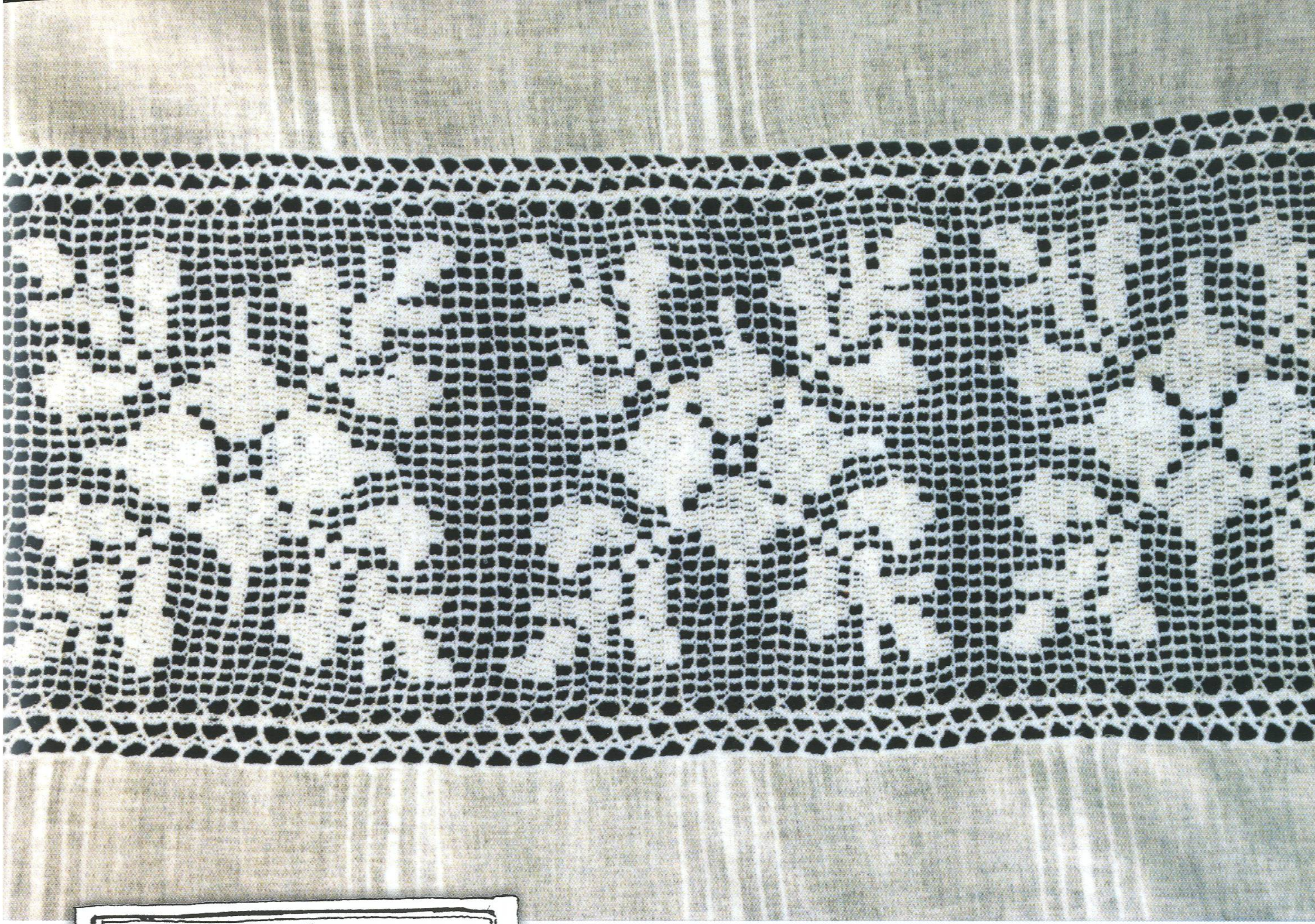

< 22, 23

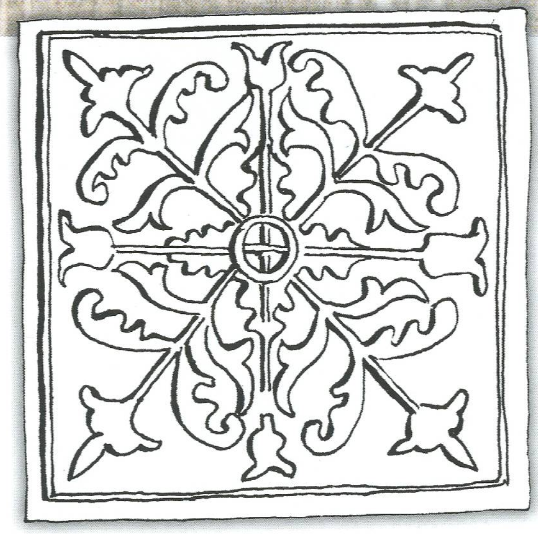

22. Fața de masă tradițională. Pînză de casă din doi lați, vrîstată în scăunele. Încheietura dantelată ornează "căsuțele"; bordura croșetată în inimioare. Colecția 1.

23. Fața de masă folosită doar la sărbătorile împărătești. Pînză din in topit, cadrilată. Dăruită la cununie, pe masa de zestre, fiicei de către marfa Bărgan, comuna Mînzătești, Ungheni, la 1944. Se remarcă dantela încheieturii lucrată fin; motivul redă semnele sacre, variantă derivată, frecvent întîlnită, uneori în alesături, brîie, catrințe, covoare. A se compara (stînga jos) același motiv pe o placă ceramică decorativă, Moldova, secolul 17. Colecția 2.

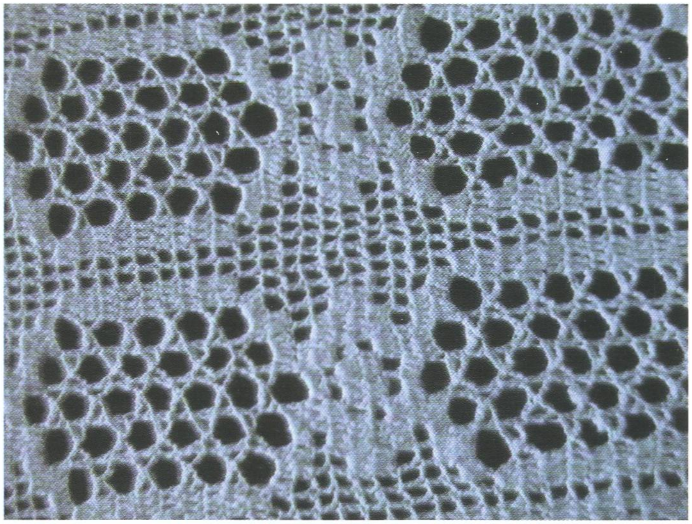

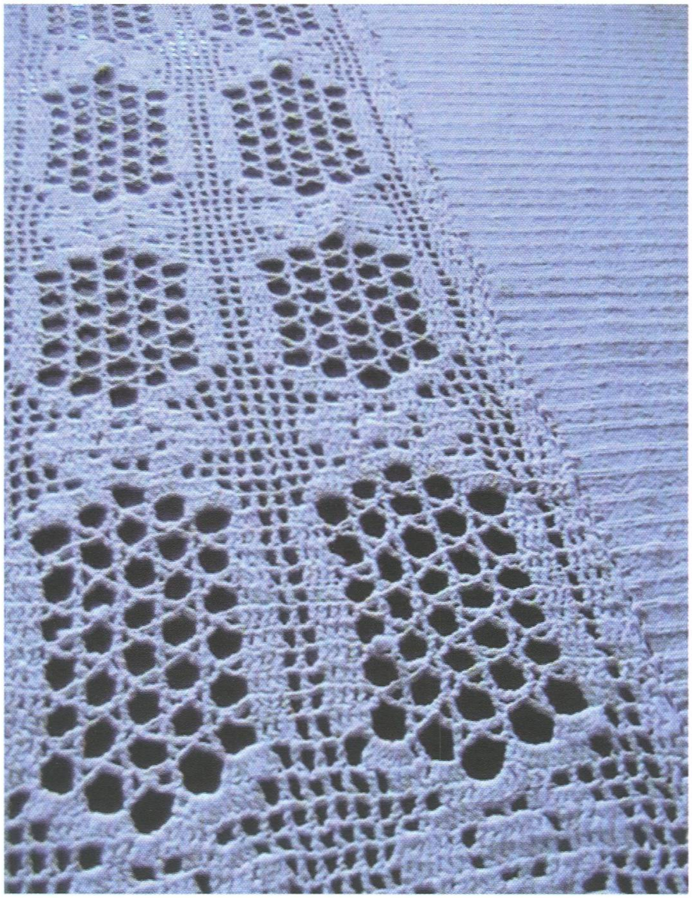

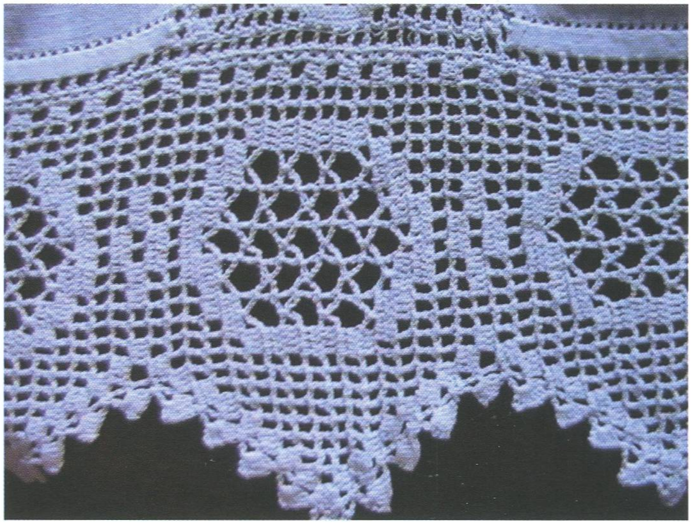

24, 25 >

24. Față de masă tradițională. Bordura croșetată, motivul "fagurii de miere", însemn al bunăstării și fericirii. A se observa o nouă tehnică de unire a colțului la dantelă, eleborată de Parascovia Secrieru-Harbuzaru.

Stînga jos: față de masă din doi lați, vrîstați in cu tiriplic; încheietura croșetată reia motivul fagurelui, dar dublu, care construiește la interesecție semnul sacru derivat "cocîrlanii". Lucrată de Cotruță Axenia la 1891, comuna Șireuți, Briceni. Colecția 2.

25. Acoperămînt de pristol. Motive combinate. Autor Elena Munteanu, comuna Ulmu, Ialoveni, 2004.

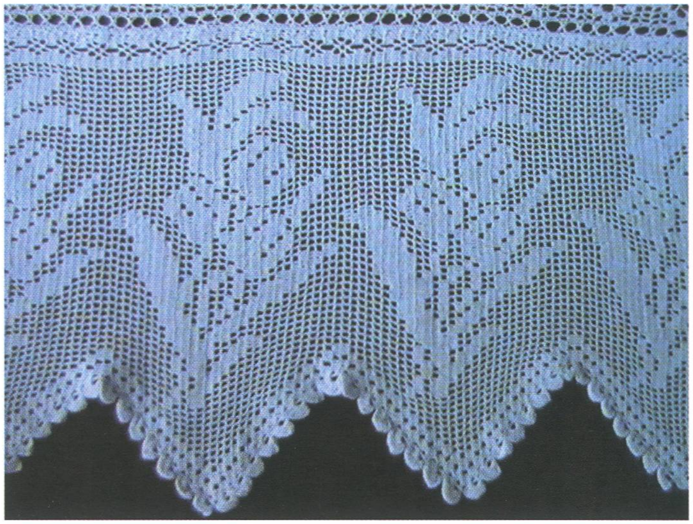

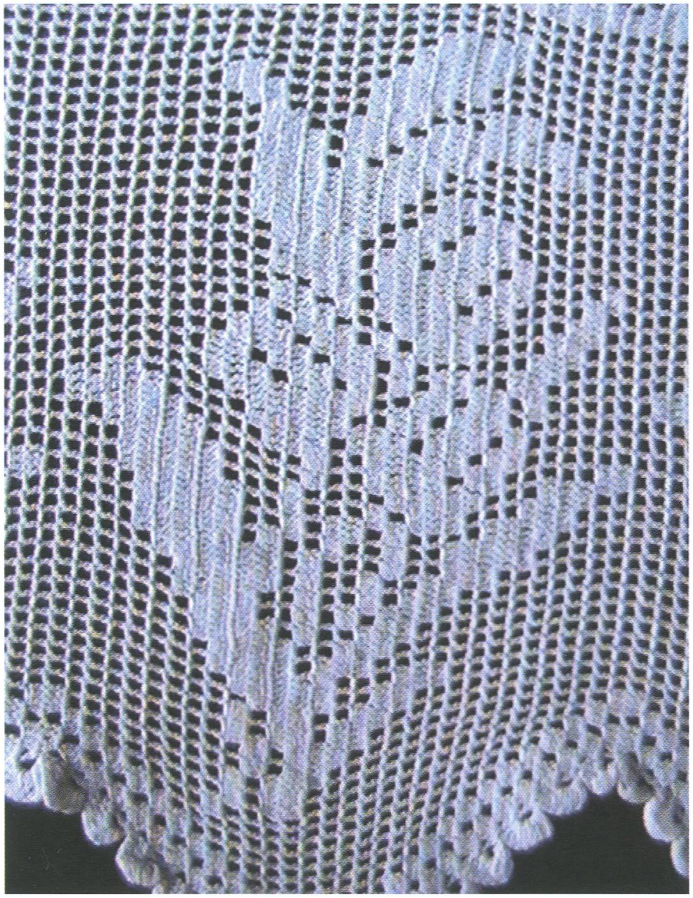

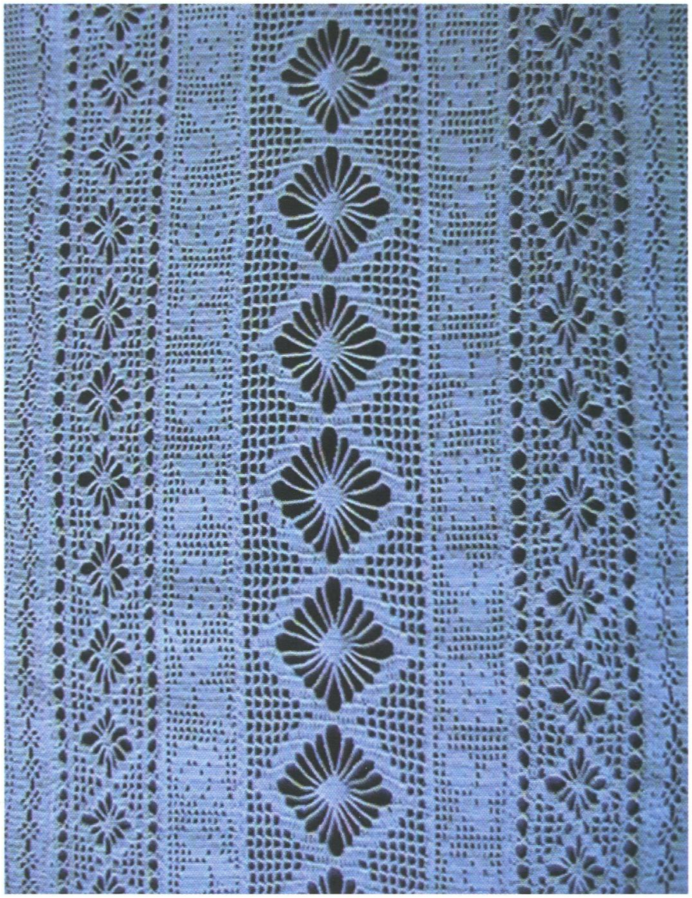

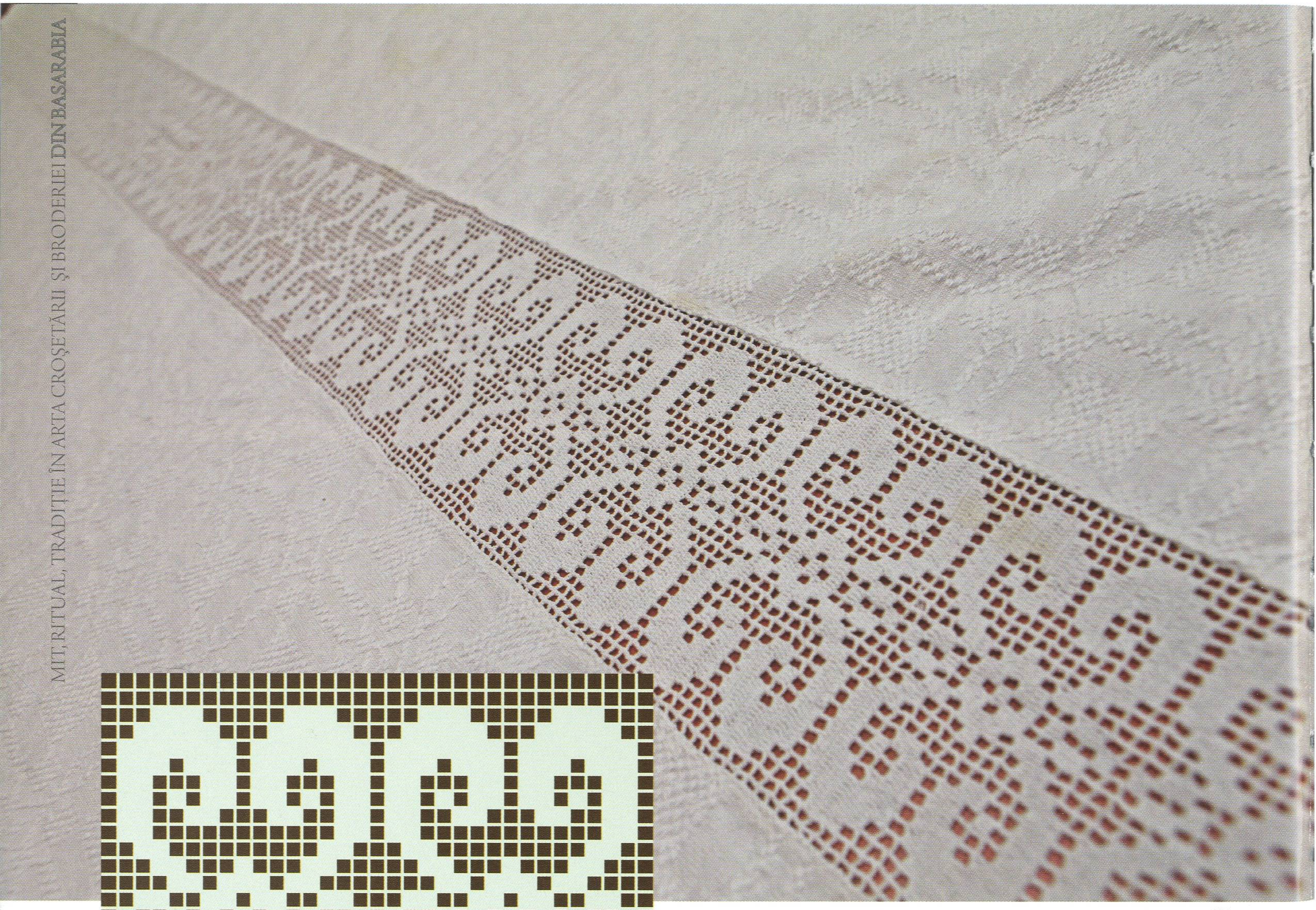

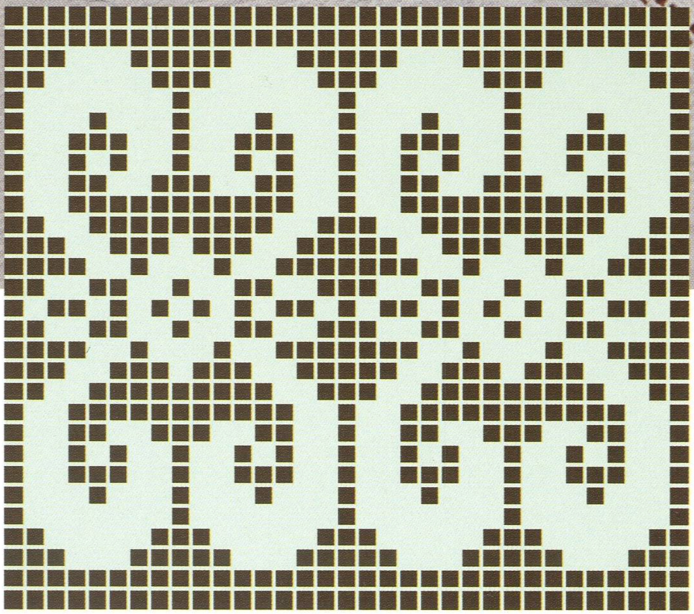

26

26. COCÎRLANII. Unul din semnele sacre arhaice de largă răspîndire, atestat în diverse localități. Aici: față de masă din doi lați, pînză țesută în cinci ițe, încheiați cu o fișie croșetată. Realizată la 1940 de Maria Mărgineanu, comuna Funduri-Vechi, Glodeni. Colecția 2.

27

27. Față de masă în cinci ițe, bumbac; dantela încheieturii reproduce motivul vrejului sau al curpenului, cel care ține neamul unit. Modelul conferă piesei un aspect delicat. Pînza și dantela a fost lucrată de Maria Mărgineanu, comuna Funduri-Vechi, Glodeni, la 1944. Colecția 2.

28

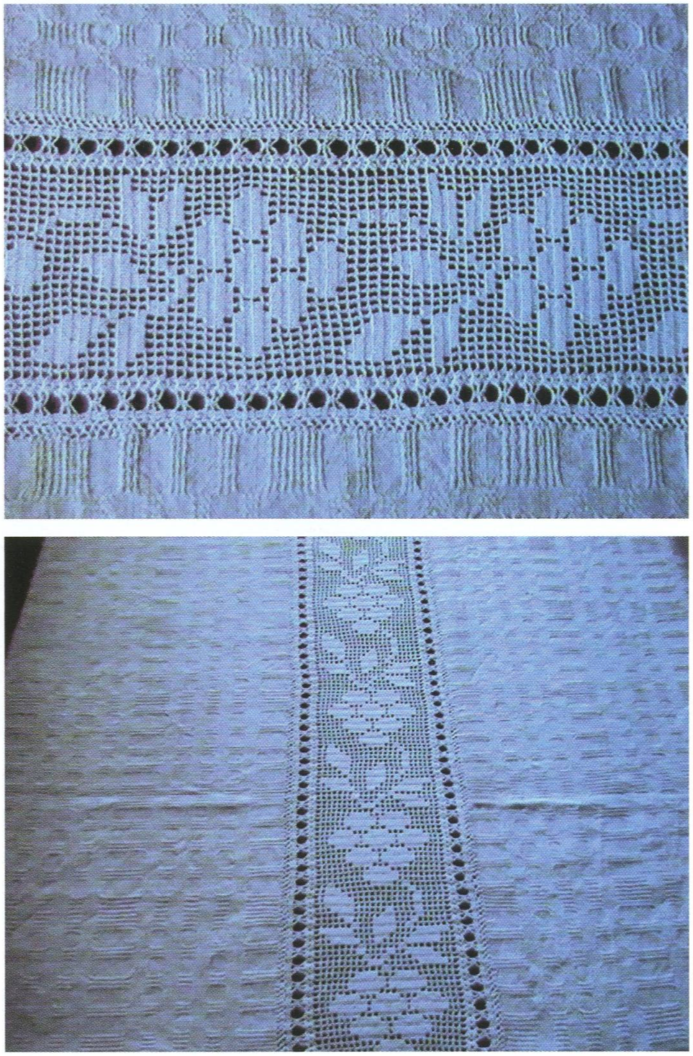

29

28. Turturelele, variantă stilizată, îcheietură la fața de masă. Menționăm că, într-o perioadă, fețele de masă nu aveau bordură croșetată, accentul fiind pus pe încheietură, care unea cei doi lați de pînză de casă, precum este și aceasta a mătușii Olga Chiseliță din comuna Cerepcău, Soroca. Colecția 2.

29. Și pentru că suntem un meleag al podgoriilor, nu putea să lipsească din preocuparea artistică a meșterițelor motivul viței-de-vie. Iată una din numeroasele variante ale motivului pe încheietura unei fețe de masă, lucrată, în tinerețile ei, de mătușa Olga Chiseliță din comuna Cerepcău, Soroca. Colecția 2.

RITUALUL DE NUNTĂ

30

30. Fața de masă a miresei. Aspect general. Ornamentul broderiei sugerează imaginea garofiței frînte, asociere cu starea miresei întoarsă de la cununie cu capul plecat, de nevastă măritată, întristată că a părăsit fetia. Dantela bordurii reproduce calea rătăcită a tinerilor de pînă la cununie. Încheietura redă conturul inelelor îngemănate (a se vedea modelul din fragment). Model reconstituit după un fragment de cearșaf de pat al miresei care aparținuse Eudochiei Sarabaș din Cîșlița-Prut, Cahul. Deținător: Maria Sarabaș, artistă renumită din Republica Moldova. Broderia în cruciulițe este lucrată de Mărioara Târîță, Chișinău, 2005, iar dantela – de Elena Rotăraș-Secrieu. Fragmentul original a fost decupat din piesa deteriorată și conservat sub forma unui milieu.

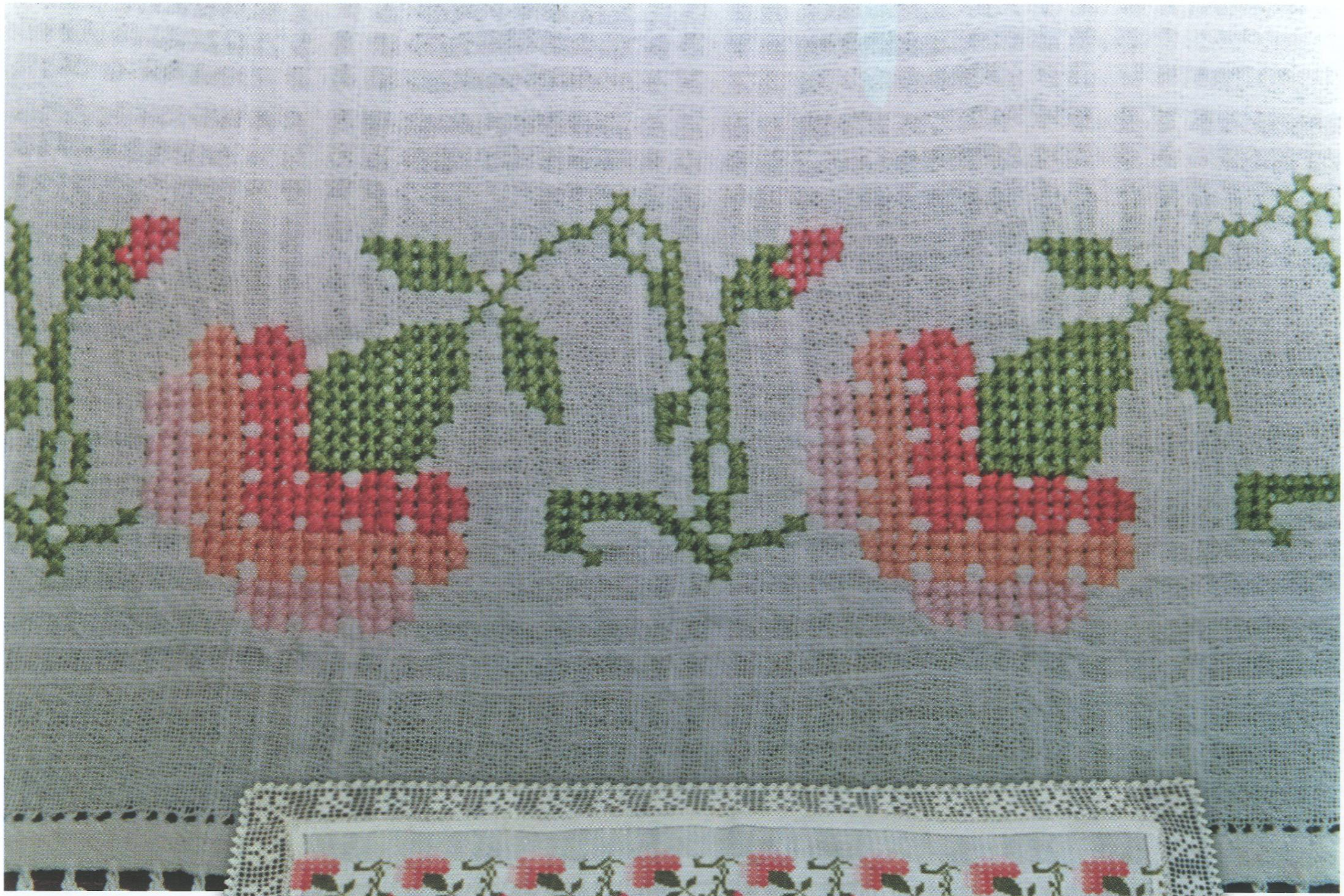

31

31. Față de masă a miresei din comuna Ursoaia, Căușeni, lucrată de Mărgineanu Margareta, la 1950. Lăsată moștenire nurorii Liliana Harbuzaru. Dantela încheieturii redă imaginea florii de măr, simbol al neprihănirii, iar broderia în cruciulițe reprezintă coronița miresei și cununiile. Colecția 1.

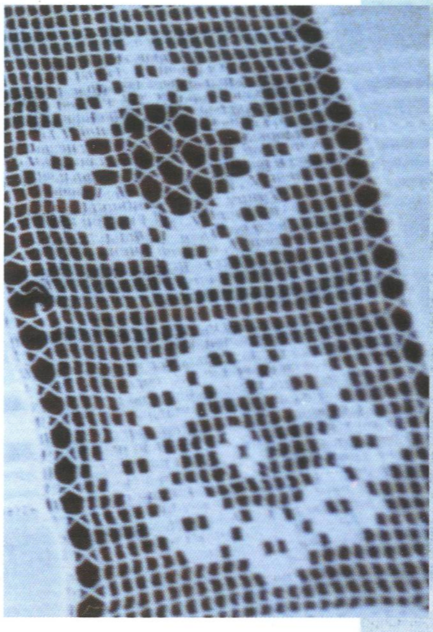

32 Prosop pentru legat nunul. Pînză de bumbac, vrîstată în scaune; țesută de Alecsandra Harbuzaru la 1930. Cocoșul, în însemnele populare, este considerat crainic al soarelui, purtătorde noroc. Dantela a fost lucrată de Parascovia Secrieru-Harbuzaru. Colecția 1.

32

33

33. Prosop pentru legat nuna. Ca și precedentul, pînză de bumbac, vrîstată în scaune. Aceeași autori. Motiv avimorf, vrabia semnificînd statornicia, devotamentul și hărnicia. Colecția 1.

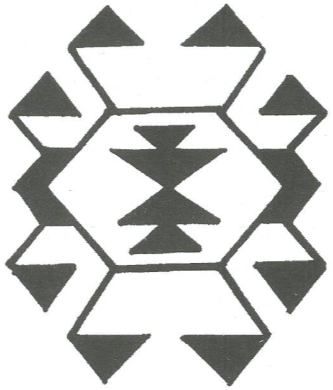

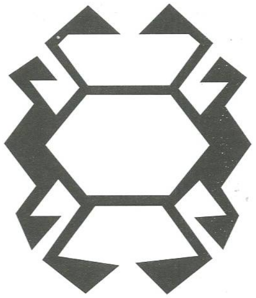

34

Semnele sacre, cu derivatele lor transvoluate în simboluri. Atestate 1500 de ani î. Hr. Referințe: *Virgil Vasilescu "Semnele cerului – cultură și civilizație carpatică", 1993.*

34. Prosop de nuntă. Pînză de bumbac, vrîstată, cu alesături la capete, motivul viței-de-vie, vrejul și strugurii stilizați. Țesută de Mărioara Bucă la 1954. Dantela croșetată de Eleonora Bunescu-Harbuzaru. Prezintă interes varianta cocîrlanului din dantelă, la care se face trimitere în diverse surse de investigație. A se vedea *Virgil Vasilescu "Semnele cerului".*

35. Prosop de cununie. Pînză de bumbac cadrilată. Broderia în cruciuliță reprezintă pomul vieții și hora flăcăilor. Țesut și dantelat de Margareta Mărgineanu la 1945 și a fost dăruit nurorii Liliana Harbuzaru. Dantela la capătul de jos redă cocîrlanii, ornament derivat din semnele sacre arhaice. Cocîrlanii sunt uniți de imaginea clepsidrei și cea a rombilor. Lateral: motivul valurilor, cu variantele denumirii: coasta vacii, șuvoiul, cosița. Colecția 1.

36. Năfrămițele miresei, folosite după ritualul de nuntă ca șervețele de masă. Se citesc cu claritate semnele sacre derivate (cocîrlanii), care apar pe cele trei piese din zone diferite. Năfrămițele au fost lucrate de Eugenia Bărgan din comuna Mînzătești, Ungheni, la 1947. Colecția 2.

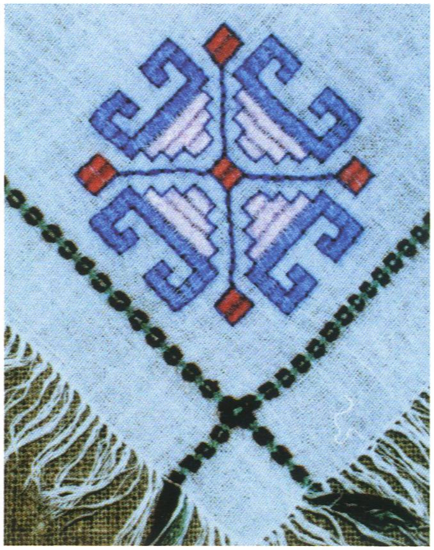

36

35

37

38

37. Prosop la icoana de cununie. Restaurat și completat de Parascovia Secrieru-Harbuzaru. Motivul ornamental al dantelei reprezintă coronița miresei. Alteori, același motiv, este intitulat ghirlanda sau floarea miresii. Colecția 1.

38. Prosop de ritual. Pînză de bumbac albă cu vrîste, ornamentată cu alesături, intitulate (rîndul de sus) felinarele, iar cel de jos – scărița. A se observa fuscelul- bisectoare al scării care separă corpul stilizat în două planuri: pașii (picioarele în șoșoni) mergînd pe pămînt, iar sufletul rîvnind să se înalțe peste sfera materială. Țesută de Mărioara Bucă la 1956. Dantela a fost realizată recent, prin urmare și motivul este unul al realității imediate: strugurele viței-de-vie stilizat, în interpretarea Eleonorei Bunescu-Harbuzaru.

52

40

39. Prosopul miresei de la Bujor. Pînză de bumbac cadrilată, cu alesături: motivul clepsidrei înclinate, aranjate între două rînduri de brîie. Lucrat de Mărioara Bucă din comuna Bujor, Hîncești, la 1962.

40. Prosoape de staroste. Țesute de Alecsandra Harbuzaru la 1954. Observați în ornamentul dantelei prezența semnelor sacre (cocîrlanii) la nivelul superior, urmate de policandru și coada răsfirată a cocoșului.

Dreapta: Prosop de ritual; pînză de bumbac, vrîstat cu scaune albe. Ornamentul ales: clepsidra, în rîndul de sus.

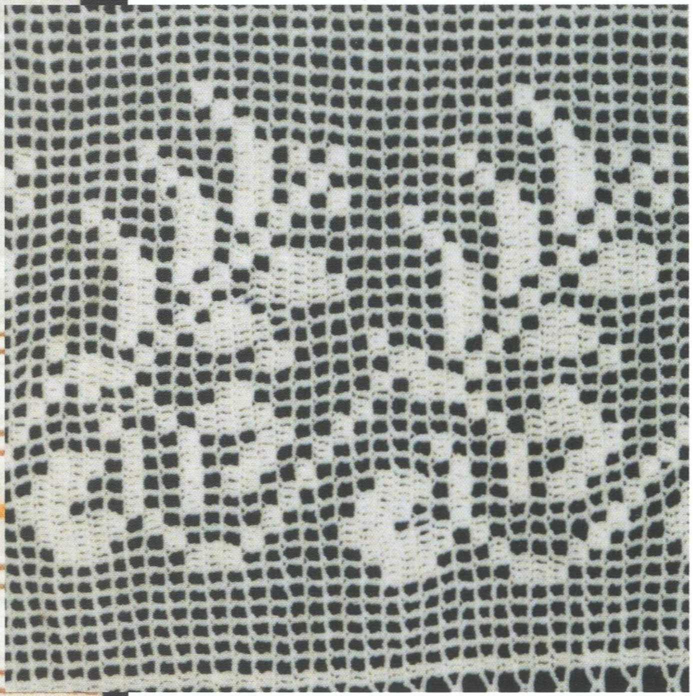

41

41. Prosop pentru pețitori. Pînză de bumbac, vrîstată la capete. Ornamentul dantelei redă curpenul întins, iar jos – miezul de nucă. Lucrate de Ana Ștefan-Matvei din comuna Bujor, Hîncești.

42. Ștergar de ritual. Ornamentul dantelei trădează destinația: este vîndut, împreună cu găina friptă de pe blid, nănașilor de către bucătăresele nunții. Introduce o notă hazlie, căci găinile ciugulesc pomul vieții, iar bucătăresele l-au salvat. Lucrat de Ana Ștefan-Matvei din comuna Bujor, Hîncești.

43. Șorțul tinerei gospodine. Dăruit de nănașă la legatul miresei. Aici, broderia în cruciuliță redă motivul pervazului cu trandafiri. Broderie bicrom, roșu-negru, nominal Ana Verejan, 1924. Colecția 1.

42

43

44

44. Ștergare de la Bujor. Pînză de bumbac fin, vrîstată, cu alesături. Motivele ornamentului din pînză: coarnele berbecului stilizate. Piesa următoare reia “scărița” și “păpușele”, sau clepsidra înclinată. Țesute de Alecsandra Harbuzaru din comuna Bujor, Hîncești.

45. Năfrămițele miresei de Bujor. Aspect general. Motivul ornamentului brodat: cercul vieții în care este cuprinsă familia: elementul patern și elementul matern cu odraslele lor. Se deslușesc semnele sacre derivate, care însoțesc figurile principale. Lucrată de Alecsandra Harbuzaru, comuna Bujor, Hîncești.

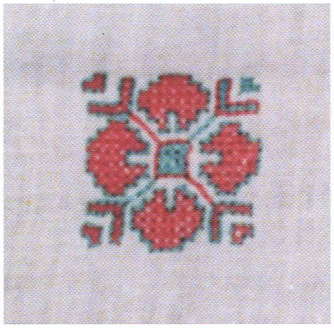

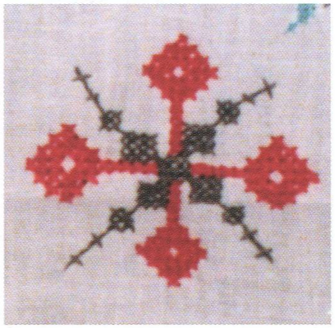

45

46

47

47. Năfrămițele miresei de Olănești. Detalii.

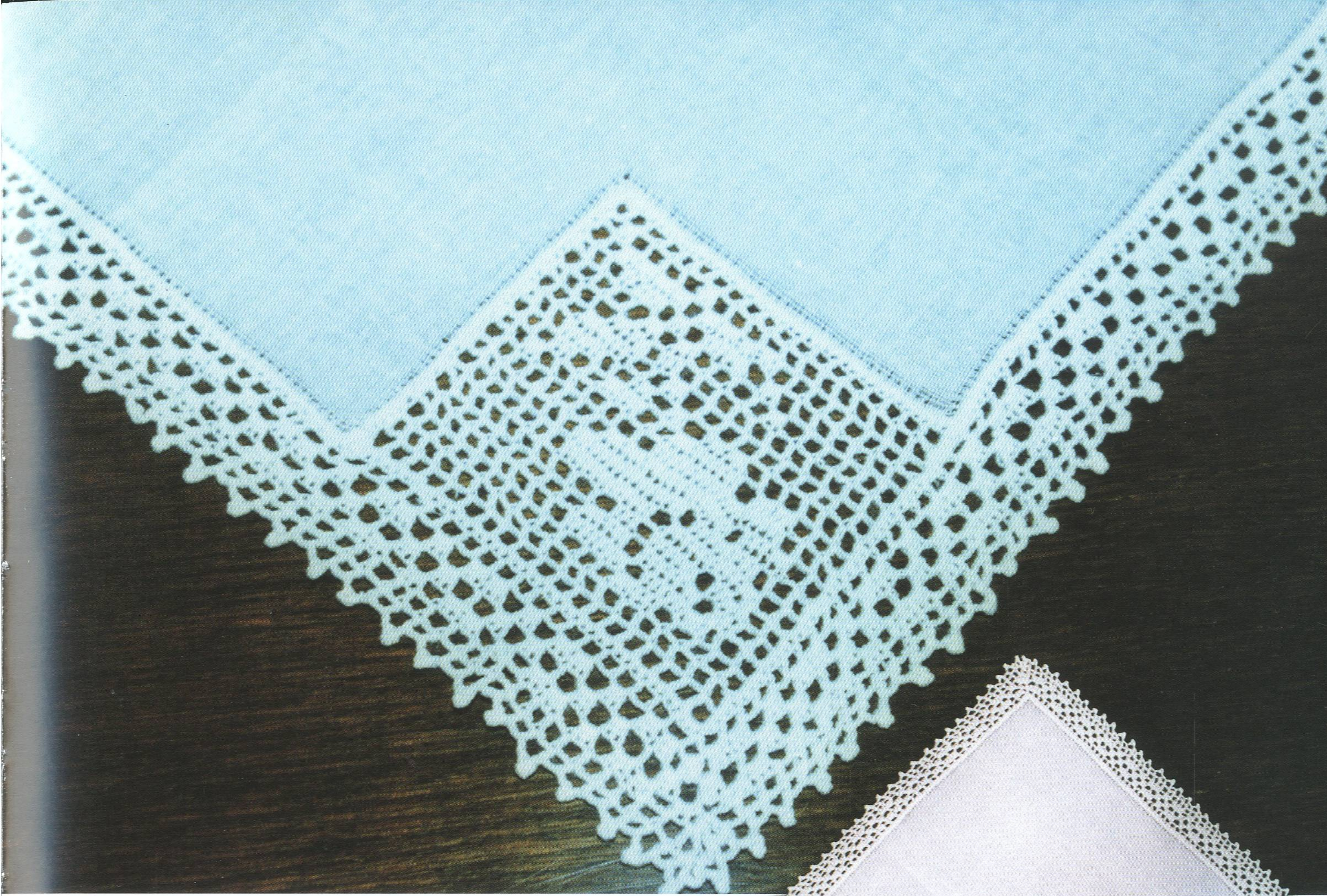

48

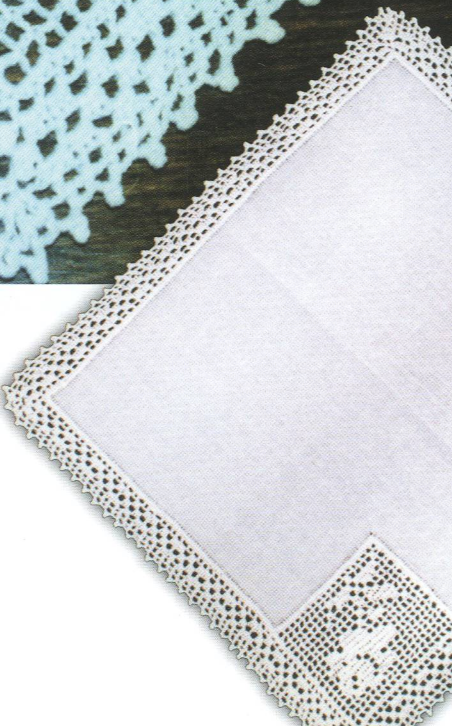

48. Năfrămițele miresei de Rîșcani. Restaurată de Parascovia Secrieru-Harbuzaru. Motivul ornamental al dantelei este suveicuța. Reconstituită în 1981.

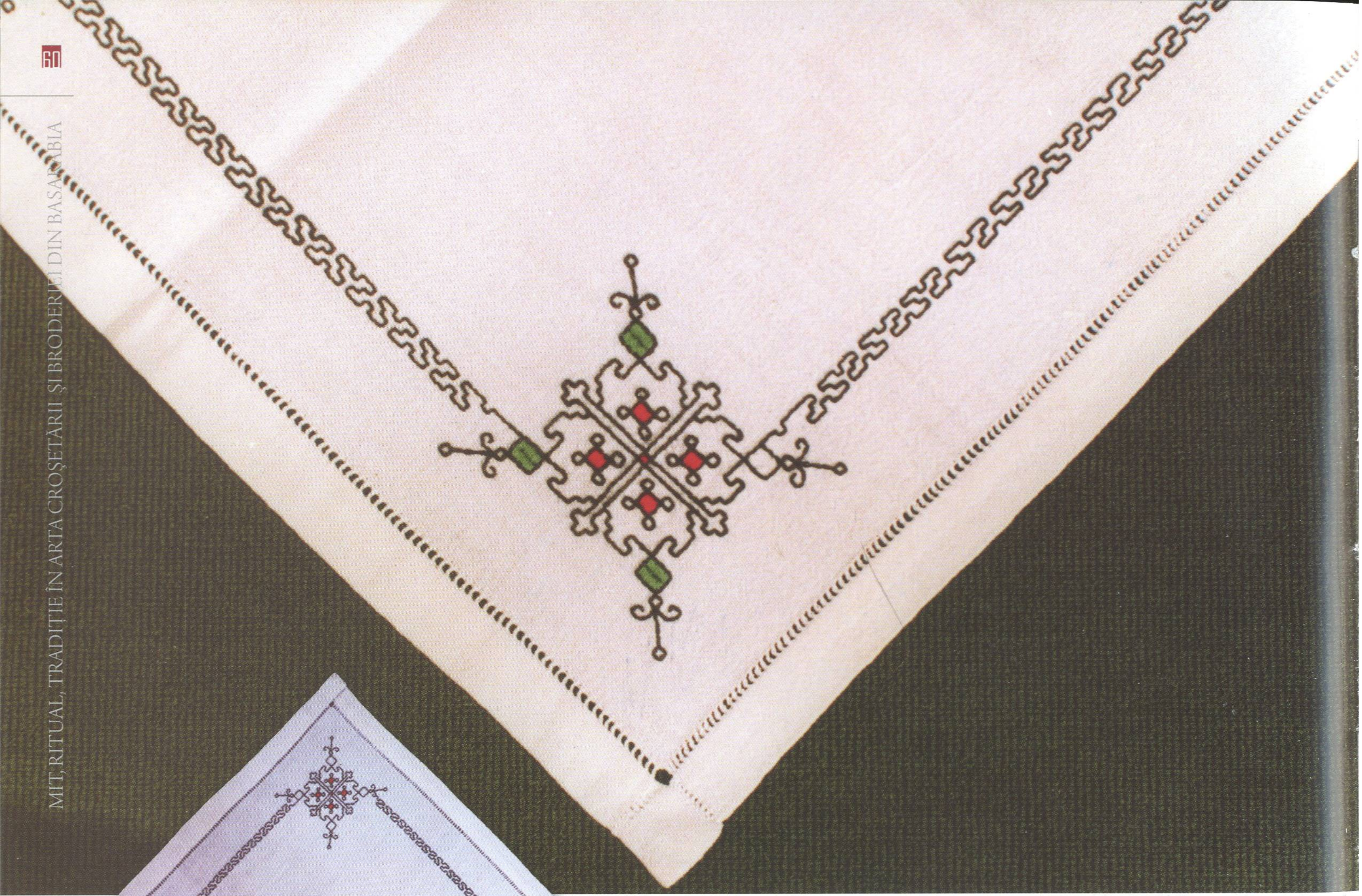

49

49. Năfrămițele miresei de Răscăieți, Ștefan-Vodă. Ornamentul brodat redă calea ocolită. Lucrată de Eugenia Creveț în 1951. Colecția 1.

PROSOAPE DE CUNUNIE

50

50. Prosop de la icoana de cununie. Motive combinate cu semnificații diverse. Vehi de prin 1895. Autor necunoscut. Colecția 2.

51

51. Prosopul miresei de Olănești. Broderia în cruciulițe, cu monogramele autoarei. A se observa că cununele sunt diferite, cum erau atunci în biserica din comună, una pentru mire și alta pentru mireasă. Lucrată de Eugenia Secrieru la 1921. Colecția 1.

52

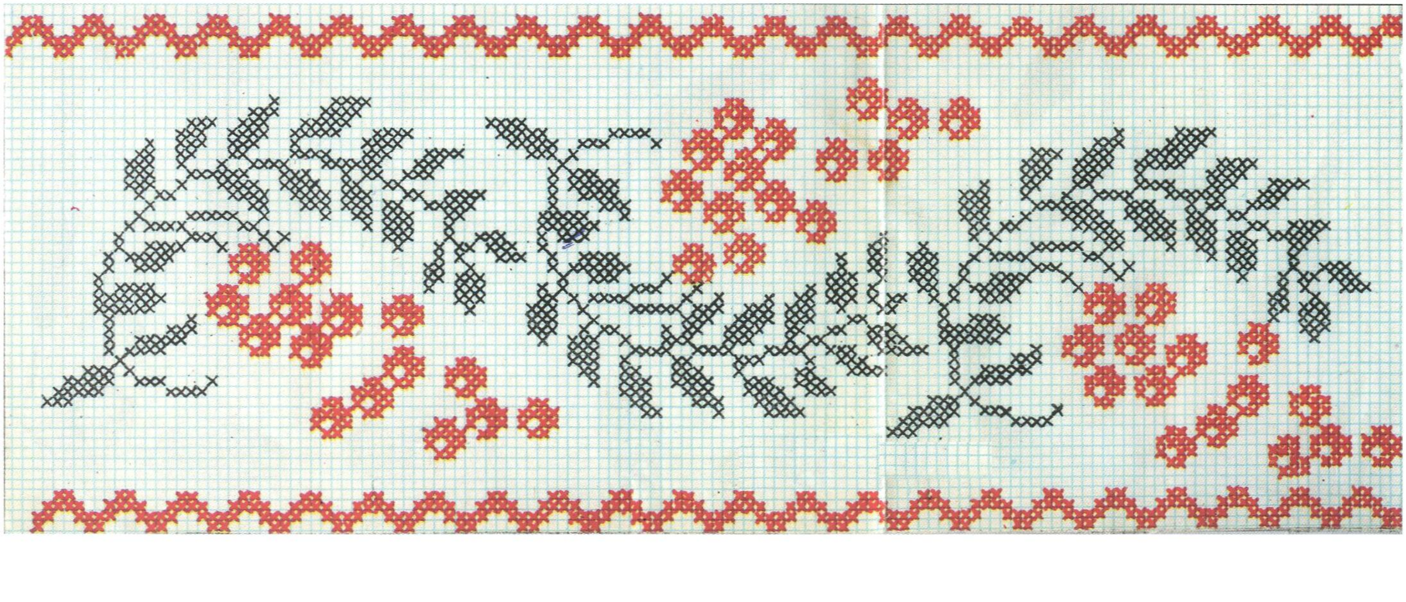

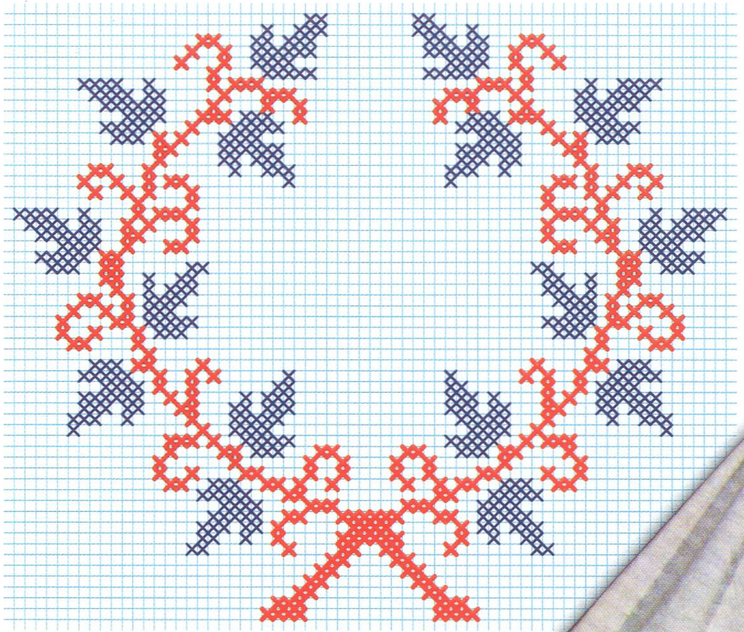

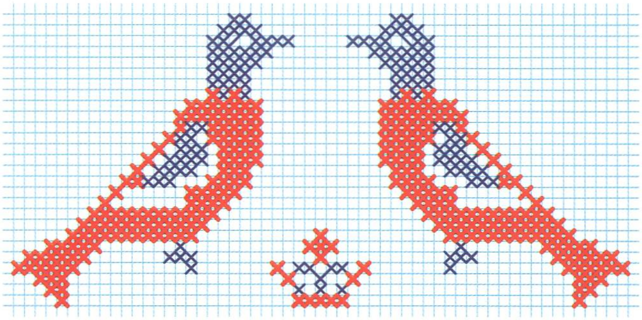

52. Prosop de cununie cu inițialele mirilor. Broderie bicrom. Olănești.

53. Prosopul miresei de Olănești. Motive ornamentale în broderie: coronița miresei cu numele mirilor (litere chirilice), doi porumbei, care semnifică pasărea sacră și ramul de laur. Broderie bicrom, roșu cu negru. Colecția 1.

53

54

54. Prosopul miresei de Olănești. Motivul ornamental: garoafa și strugurii cu inițialele mirilor: Varvara Arpentii, Carp Secrieru. Cu acest prosop a întîmpinat mireasa mirele, cu pîine și sare, pentru a merge la cununie. Apoi prosopul a servit de legătoare cînd au jucat "Isaia dănțuiește". După care a fost ținut la icoana de cununie toată viața, iar la înmormîntare a fost dat de pomană nurorii mai mari. Colecția 1.

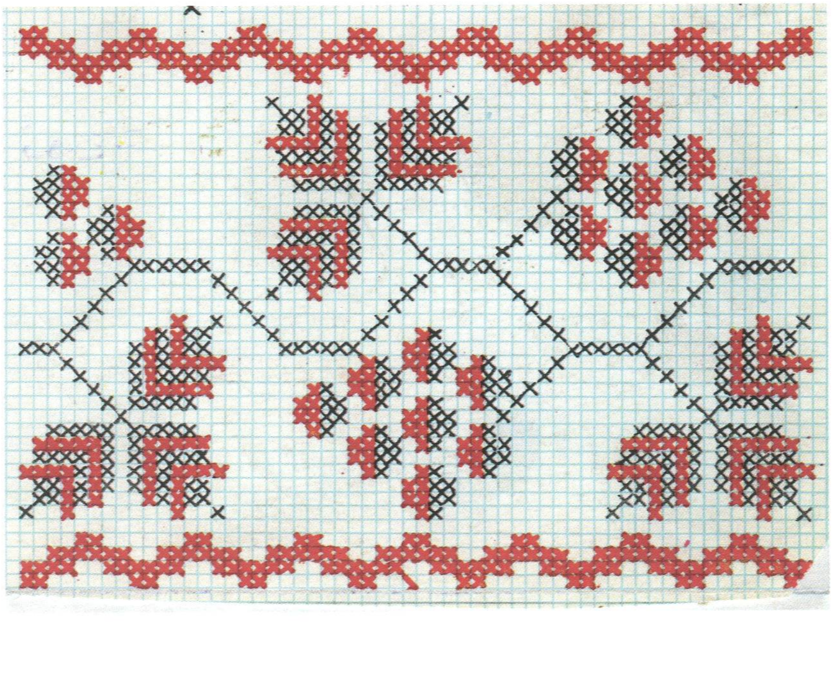

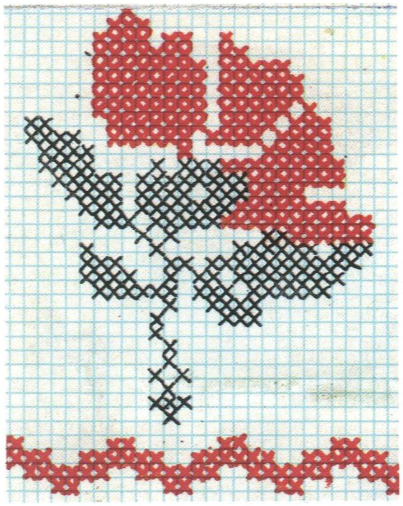

55

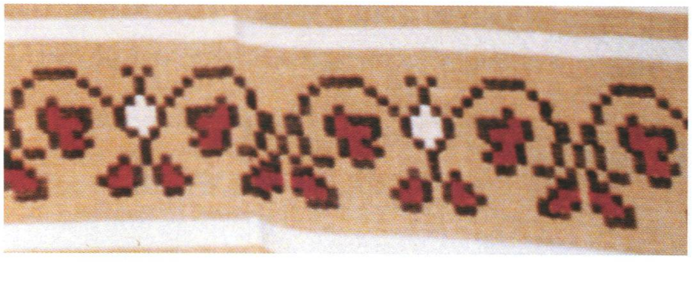

55. Prosopul miresei de Palanca. Motivul ornamental: cununiile cu inițialele mirilor. Colecția 1.

56

56. Coronița miresei. Ștergar păstrat la icoana de cununie. Pînză de in, broderie netedă cu două fețe. Dețînător Maria Cojocaru, rămas de la mama ei din raionul Edineț.

57

57. Ştergar de cununie. Dantela înnodată cu mîna. Ornamentul brodat în cruciuliţe: doi trandafiri uniţi de un curpen. Deţinător: Aliona Tinică, lucrat de mama ei, Şoldăneşti. Colecţia 2.

58

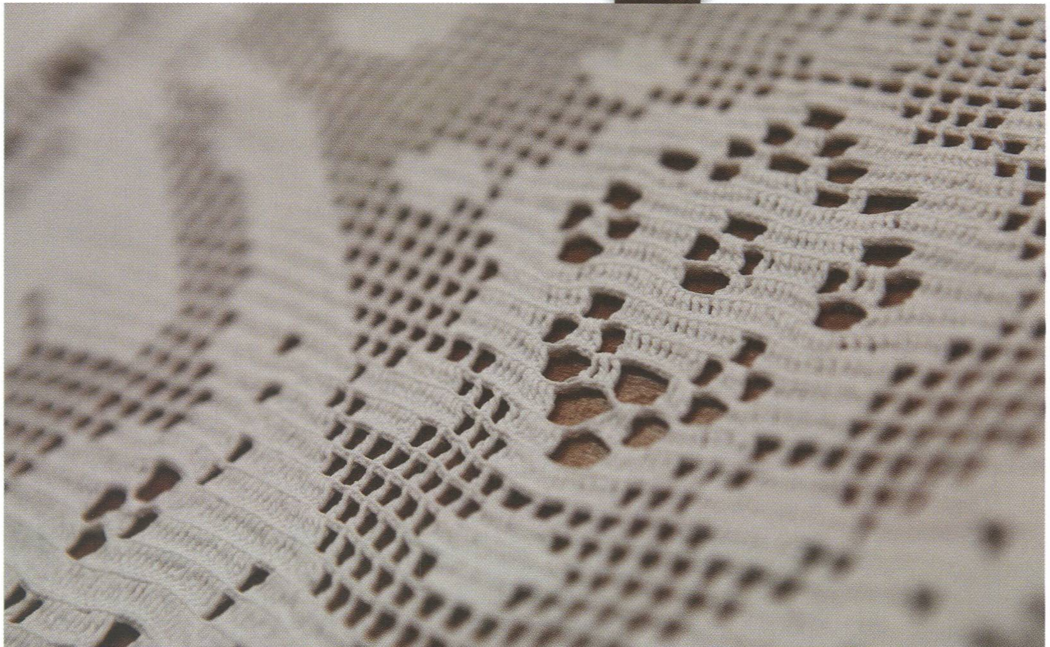

59

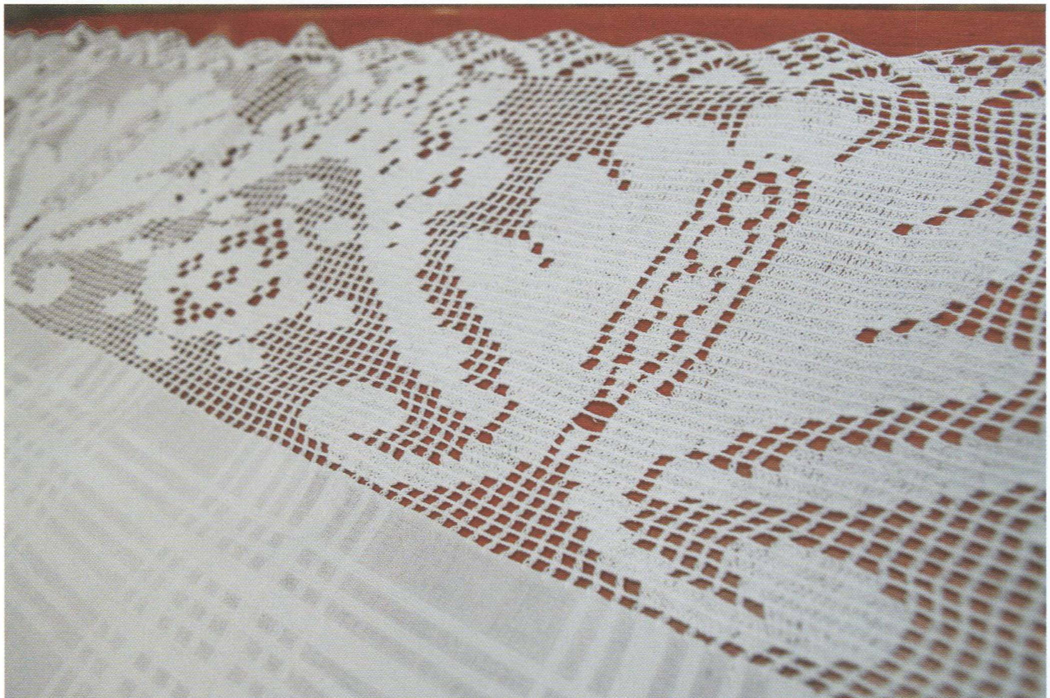

58, 59. Prosop pentru icoana de cununie. Broderie bicrom, roșu cu negru. Ornamentul dantelei poartă nume diferite: ghirlanda, floarea miresei, cununiile. Este folosit ca obrăzar la înmormîntare (acoperămînt de față), iar ca așternut în raclă, autoarea a pregătit o pînză specială, dantelată cu același ornament din patru părți (figura 58). Deținător – Luca Pelaghia, care le-a lucrat la 1930, comuna Sireți, Strășeni.

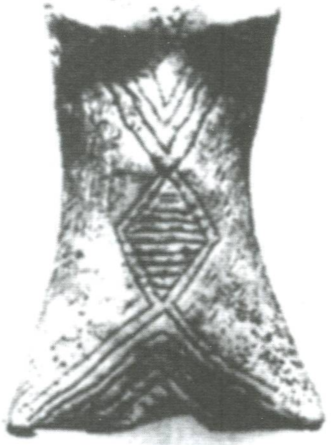

60

60. Ștergar de icoană. Pînză de bumbac cu ornament ales: motivul rombului concentric, derivate din motivul arhaic. A se vedea alăturea semnele sacre incizate pe o falangă de ecvideu descoperită în localitatea Cuina Turcului și datată a. 10650 î. Hr. *Referințe: Virgil Vasilescu.* Piesă lucrată de Motelică Elena, Telenești, 1970.

HORELE

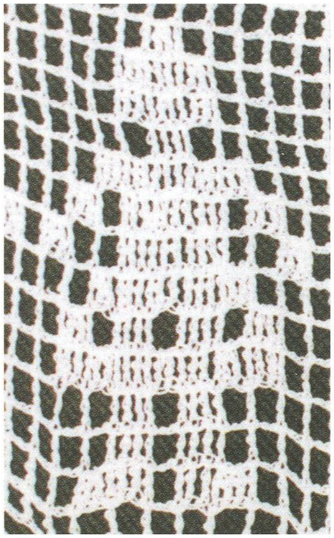

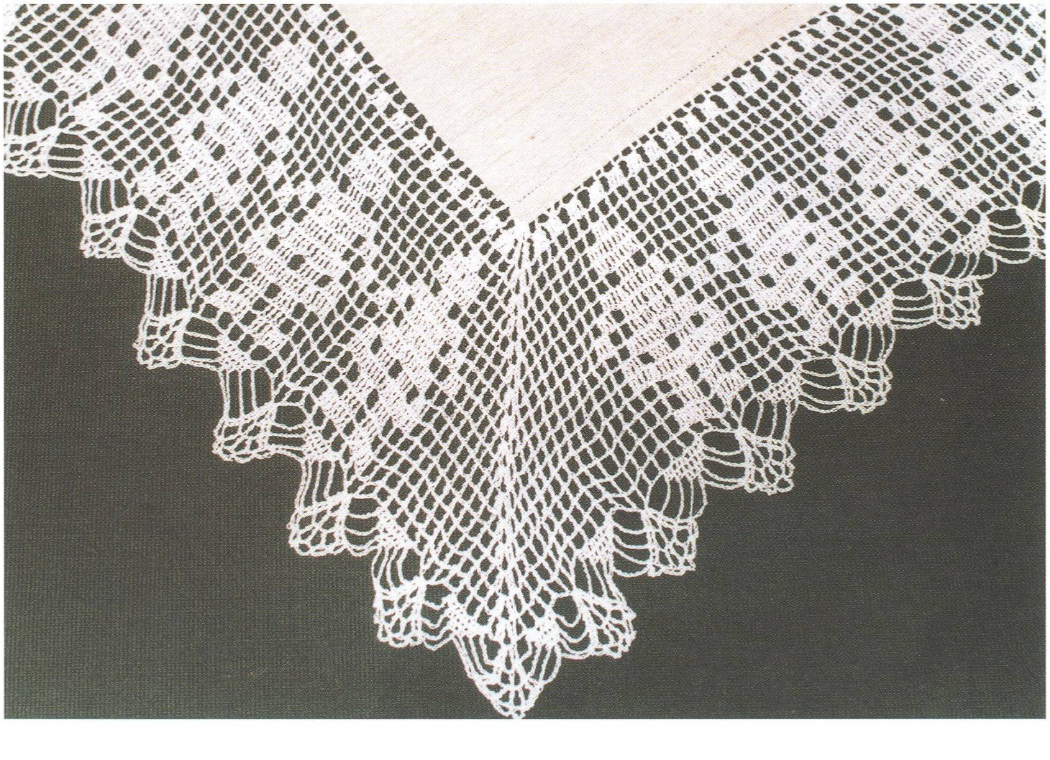

61

61. Față de masă tradițională. Motivul ornamental al dantelei reprezintă hora fetițelor. Autorul transpunerii ornamentelor horale este Parascovia Secrieru-Harbuzaru.

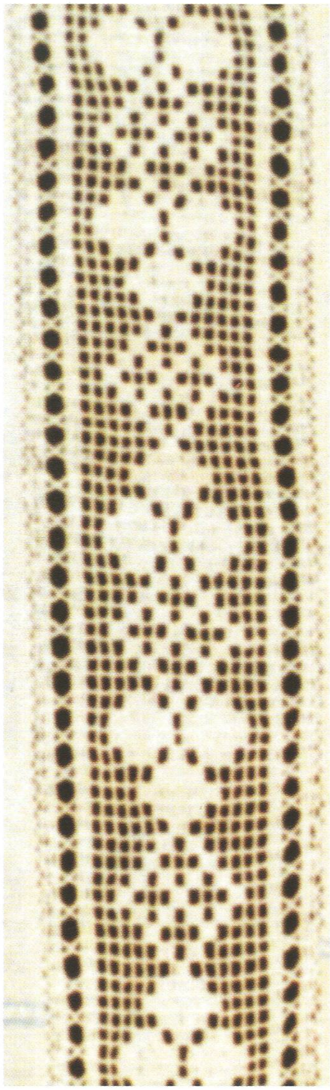

62

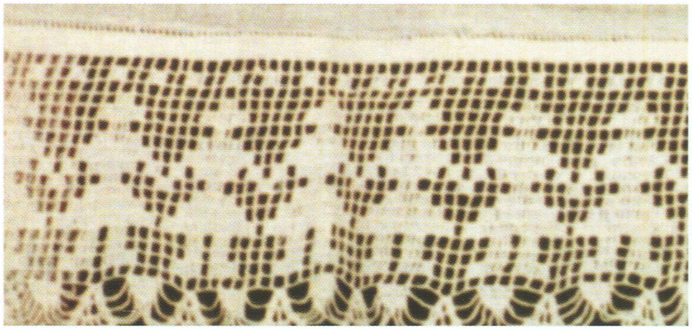

62. Alte ornamente stilizate ale horei. A se observa: ornamentul încheieturilor diferă de cel al bordurilor.

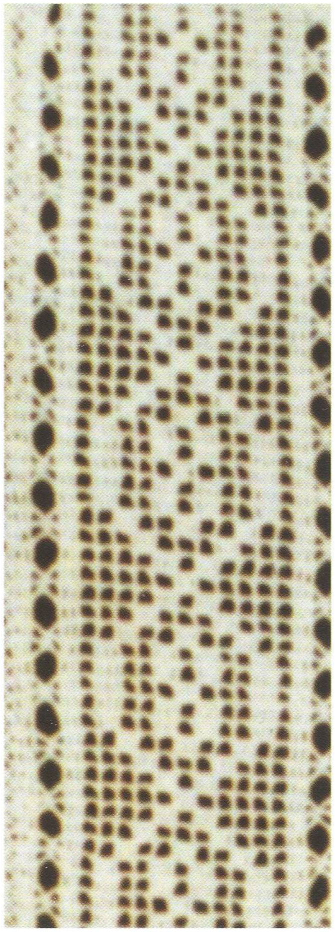

63

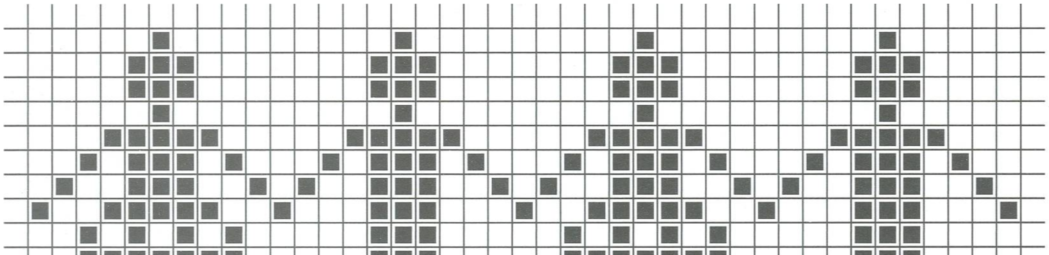

63. Hora fetiţelor şi băieţeilor.

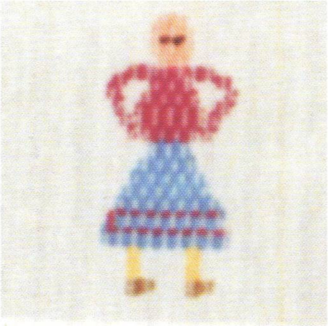

64. Ștergar de ritual, folosit la scosul miresei la hora mare. Motiv ornamental ales în pînză. Lucrat de mama Eleonorei Onuță din comuna Bujor, Hîncești, la 1932.

64

65

65, 66, 67. Horele. Șervețel de cînepă. Patru generații dănțuitoare. Original păstrat de mătușa Olga Vieru din comuna Funduri-Vechi, Glodeni, de la străbunica ei, crescută în casa boierului care a întemeiat vatra satului.Colecția 2.

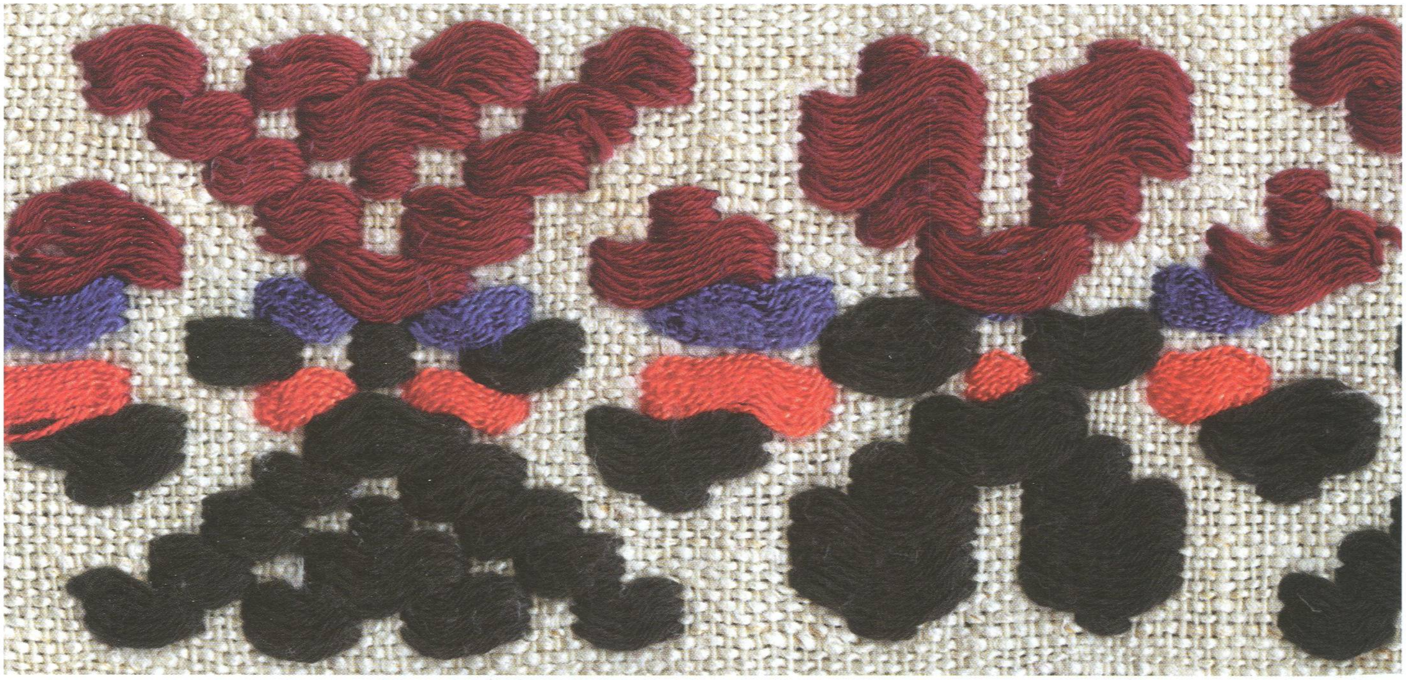

66

67

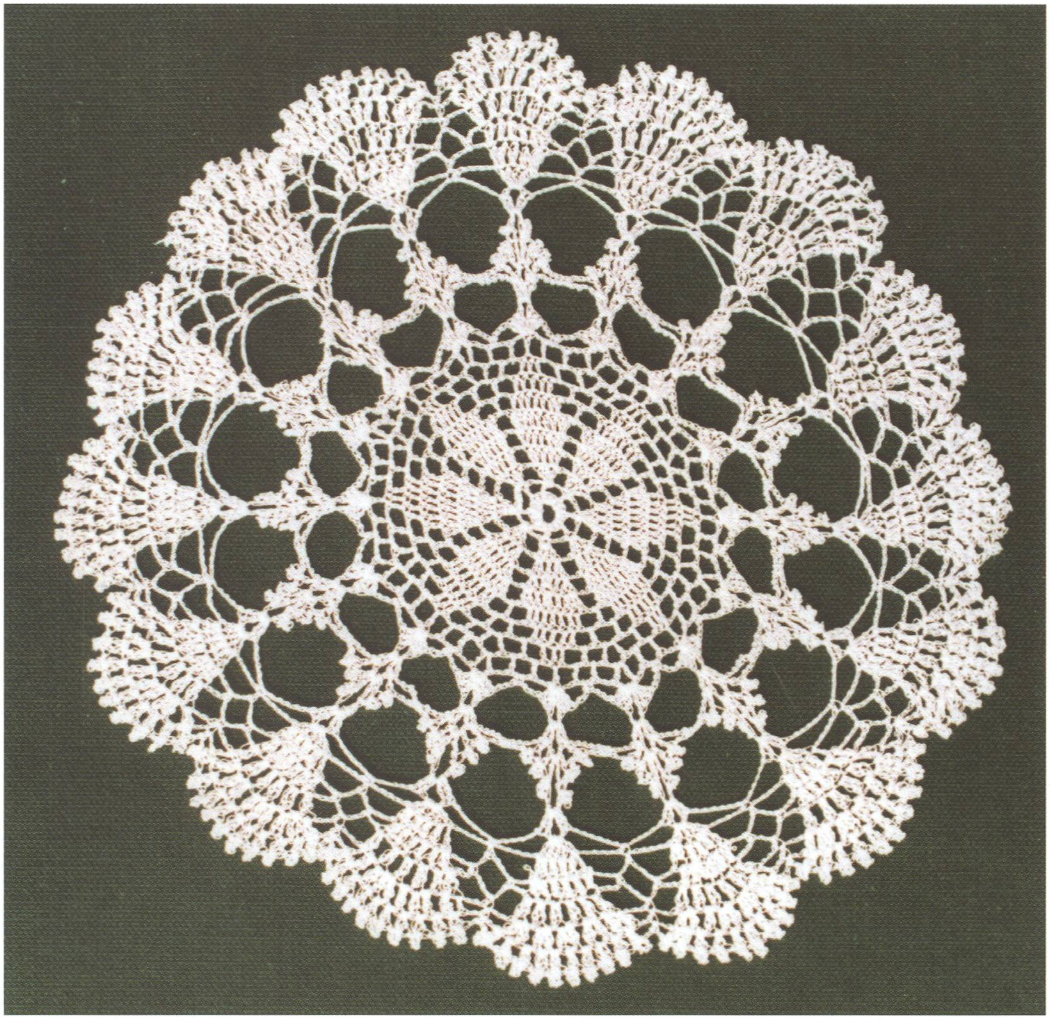

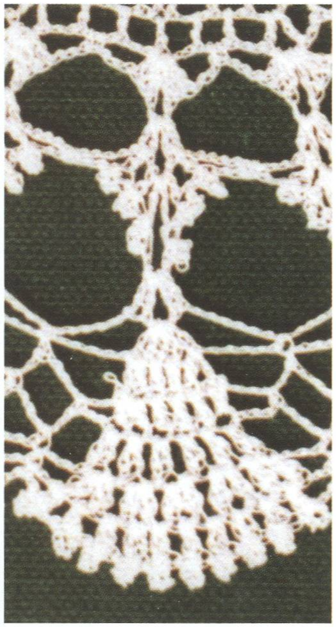

68. Hora cucoanelor. Milieu. Alte scheme de croșetat horele.

68

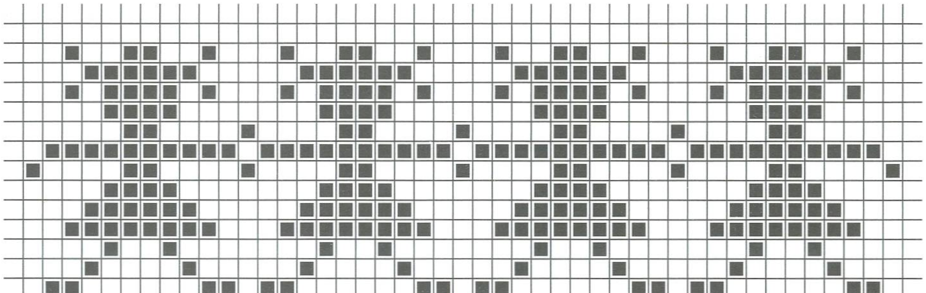

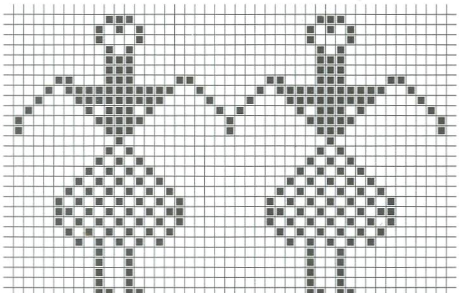

CEARȘAFURI DE PERETE

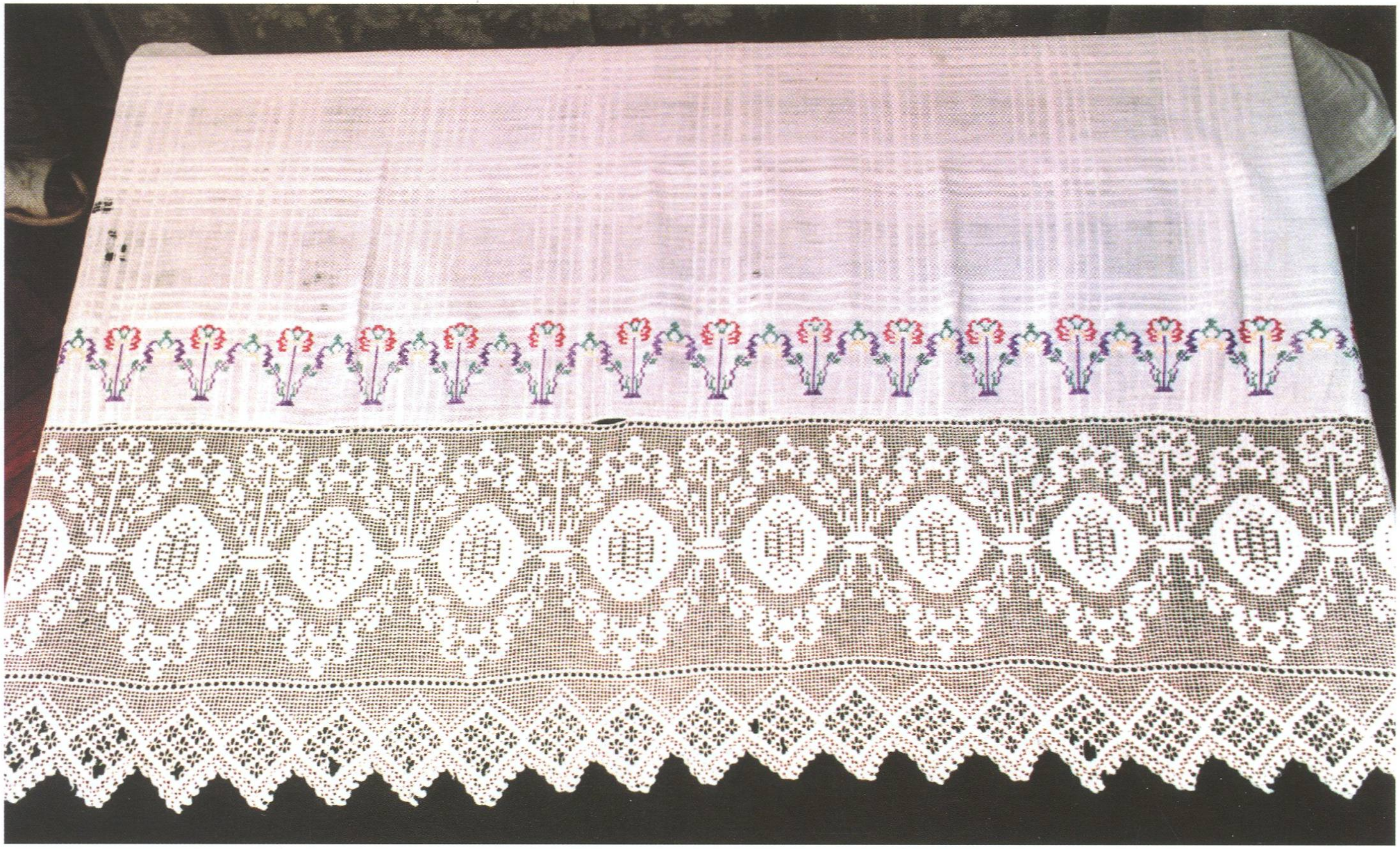

69

69

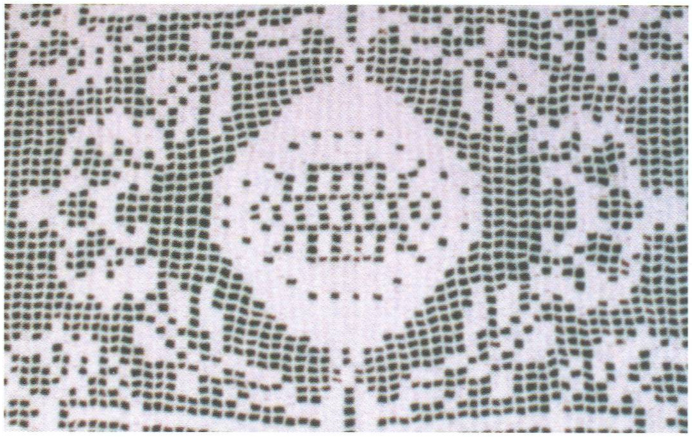

69. Cearşafuri de perete pentru haine. Broderie în cruciuliţe. Marginea cu dantelă foarte lată, specific zonei de codru. Motive: pomul vieţii şi coroana cununiei. În interiorul "prescurilor" se bănuiesc nişte derivate din semnele sacre. Piese lucrate de Liuba Gori-Niculăescu prin 1920, comuna Lozova, Străşeni. Colecţia 2.

70

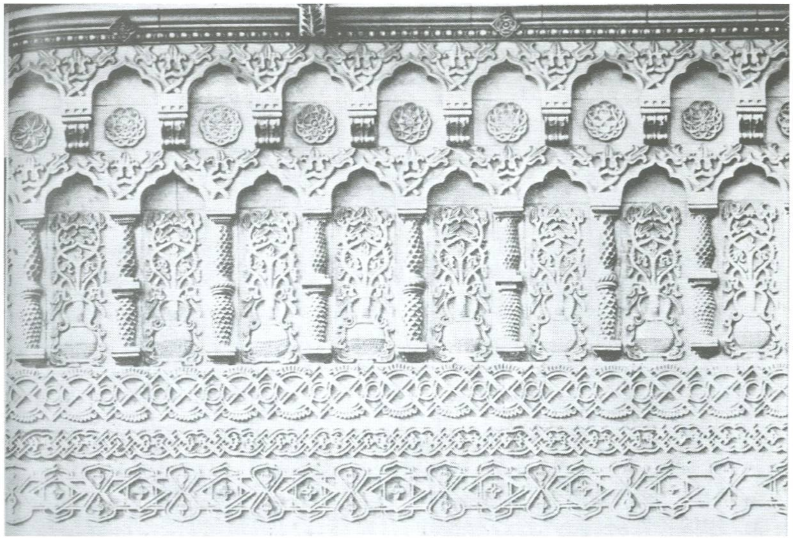

71

70. Cearșaf de perete. Motive combinate. Lucrat de către Nadejda Miron la 1885. Deținător: Liuba Botnari, comuna Lozova, Strășeni.

71. Dantelăria în piatră a bisericii Trei Ierarhi din Iași. Aveau de unde împrumuta modele de reprodus cu croșeta țărancele noastre.

72. Cearșaf de haine. Ornament: păunii – pasărea raiului. Încheietura redă zigzagul cu romanițe, de pe care nu lipsește scara ori treptele spiralate. Autor Elena Munteanu din comuna Ulmu, Ialoveni.

85

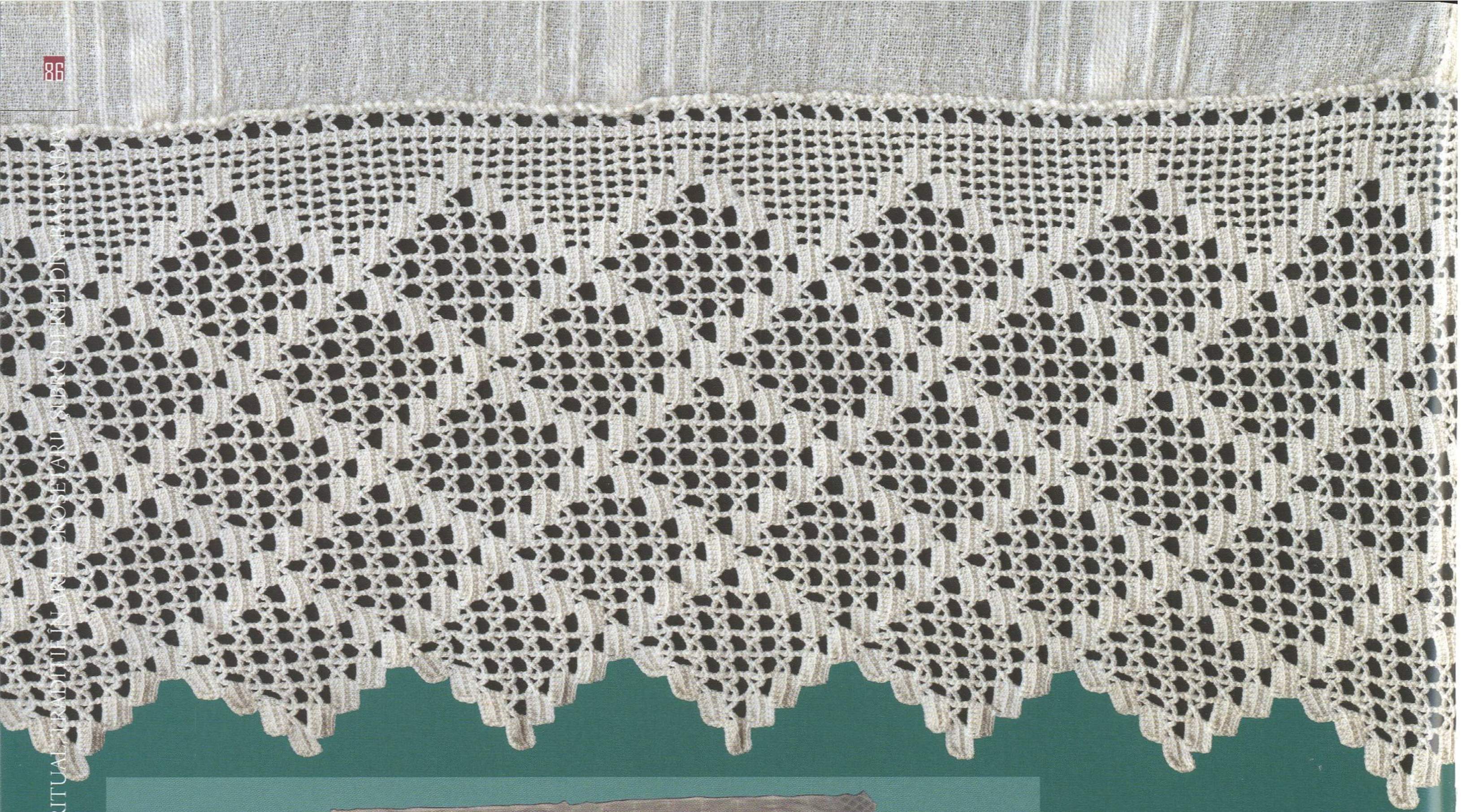

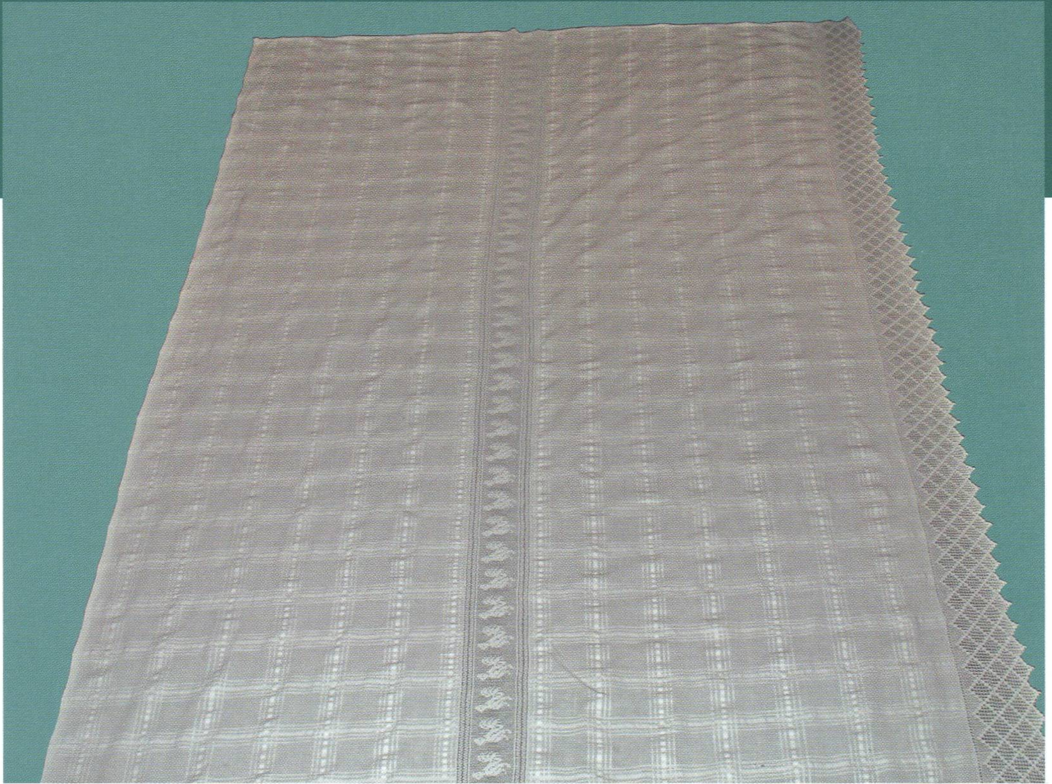

73

73

73. Cearşaf de haine, vîrsta 100 de ani. Pînză de in cadrilată, cu dantela încheieturii superfină, care reprezintă coloana de cocoşi – ocrotitorii bunului mers al treburilor în gospodărie. Bordura – o dantelă filigranată. Se remarcă lucrătura măiestrită de către mîinile Mariei Coşleţ-Gobjilă din comuna Bujor, Hînceşti. Deţinătoare este nepoata ei – Vera Gobjilă-Harbuzaru.

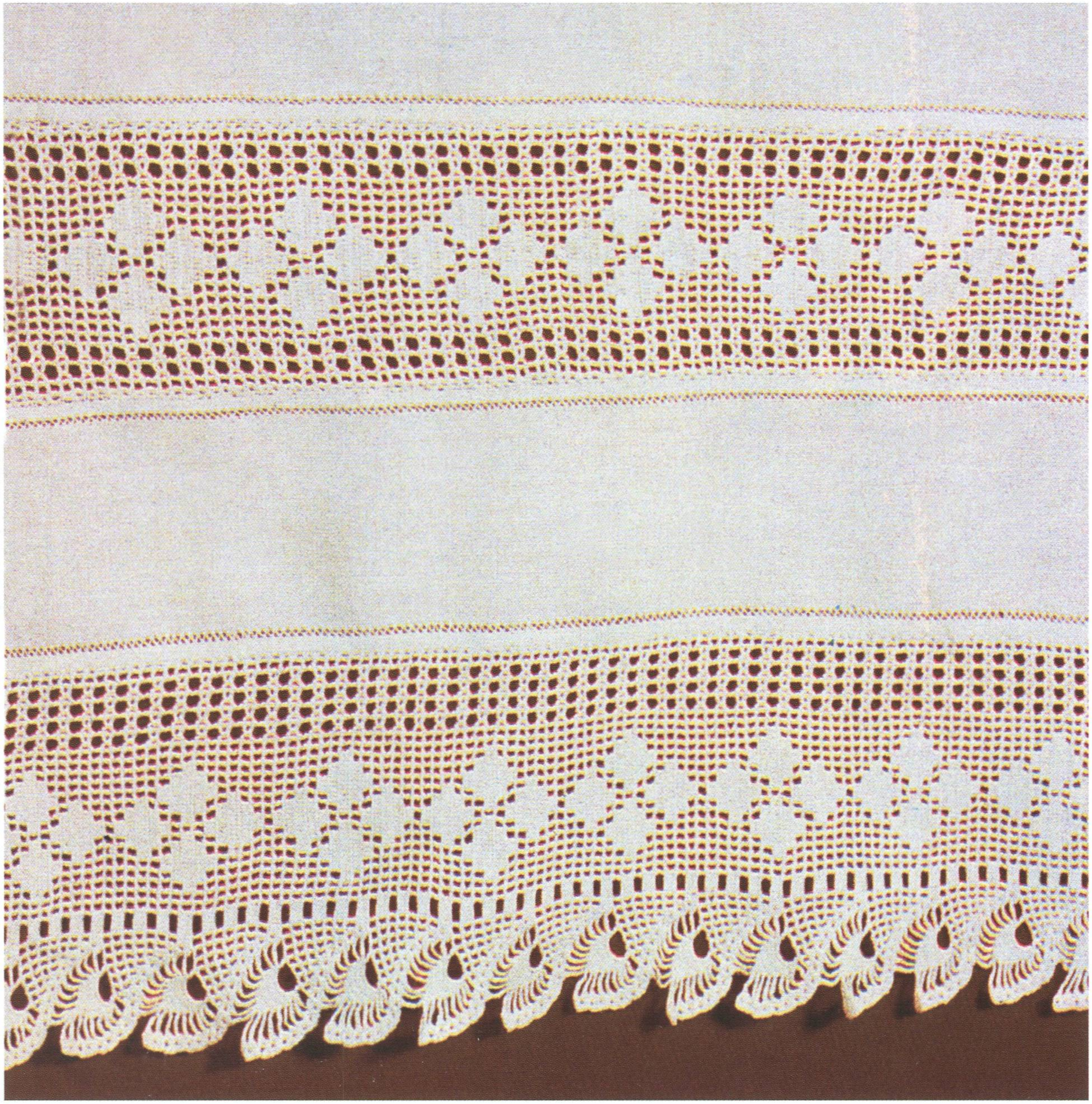

74

74. Cearșaf de perete. Pînză de cînepă subțire. Anonim.

9 789975 802680